

VILNIS

VOLUME LXVII Nr. 18

KETVIRTADIENIS, RUGSĖJO (SEPTEMBER) 3, 1987

KAINA 25 c.

LIBRARY

SEP 10 1987

STATE HISTORICAL SOCIETY
OF WISCONSIN
MADISON, WI 53706

LIETUVIŲ LAUDES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

KASDIEN

Paėmė už pakarpos
Toli gražu ne viskas
Reagano doktrina
Kepino saulė

Lietuvį, įtariamą nacistinį nusikaltėlį, atvykusį į Ameriką 1949-aisiais metais drauge su dypukais, Liudą Kairį Imigracijos teisėjas Craig Zerbe paėmė už pakarpos ir liepos 27 dieną patvarkė, kad būtų deportuotas į TSRS. Jis kaltinamas už melavimą, kad nebūtų sužinotas, jog karo metu Trebliankos koncentracijos stovykloje vadovavo nacistų SS būriui.

Ką dabar darys reakcininkai lietuviai nacionalistai, per kelerius metus jį gelbėję kaip "nekalną avinėlį", sunku pasakyti. Labai galimas daiktas, vėl kaulins iš naivių dypukų pinigais, vėl samdys advokatus, kad jų plauko žmogui neatsitiktų taip, kaip nacistiniam nusikaltėliui estui Linnui.

Yra sakoma, kur skrenda paukščiai, drauge su jais skrenda ir vanagai. Įtariamą nacistinį nusikaltėlį Liudas Kairys ne vienas drauge su dypukais atsirado Amerikoje. Tokių lietuvių kaip jis yra ir daugiau. Nors Amerikos Temidė tokių žmonių atžvilgiu yra švelni, bet vis dėlto ima juos čiupinėti.

Yra keisčių keisčiausia, nežiūrint, kad lietuvių tautai gėda, bet išėvi-joje yra žmonių, kurie už nacistinius nusikaltėlius deda galvą, dėl jų likimo sielojasi, netgi burnoja prieš Amerikos teisingumo organus.

Kaip šiuos žmones pavadinti? reorgais, — gal būtų per švelnu.

Grenados okupacija, Nikaragvos uostų minavimas, Beiruto gyvenamųjų rajonų apšaudymas iš "New Jersey" laivo pabūklų, Libijos miestų bombardavimas, triukšminga ginklams teikti Iranui byla — tai toli gražu ne visos prez. Reagano užsienio politikos veiksmų sarašas.

Turint visa tai galvoje prašosi klausimas, kas išeis iš derybų Ženevoje dėl apvalymo pasaulio nuo branduolinių raketų? Nežiūrint Gorbačiovo protingų pasiūlymų, buržuazinė spauda liaudį peni, kad, girdi, jeigu ne TSRS trukdymai, derybos Ženevoje klotusi kaip sviestu patepta...

Tai daugiau kaip nesąmonė. Viskas klotusi "kaip ant sviesto" tik tada, jeigu Reaganas atsisakytų savo "neoglobalinės politinės doktrinos".

Kas gi yra ta prezidento "neoglobalinė politinė doktrina"? Ji gimė 1985 metų vasario 6 dieną, kai prez. Reagan, minėdamas savo gimimo 74-ąsias metines, kongrese pareiškė, kad Jungtinės Valstijos pasiryžusios atvirai "paremti sukilėlius bet kuriame žemyne — nuo Afganistano iki Nikaragvos", jeigu jie tik kovoja prieš draugiškas Tarybų

Druskininkams — 150 m

Sveikatos miestas — Druskininkai mini įsikūrimo metinės. Už laimėjimus darbo žmonių sanatorinio-kurortinio gydymo ir sveikatos gerinimo srityje kurortas apdovanotas "Garbės ženklą" ordinu.

GYDYTOJŲ JUDĖJIMO UŽ TAIKĄ FORUMAS MASKVOJE

Maskvoje įvyko tarptautinio judėjimo „Pasaulio gydytojai už kelio užkirtimą branduoliniam karui“ VII kongresas. Jame dalyvavo apie 2,5 tūkstančio judėjimo atstovų iš 55 pasaulio valstybių. Judėjimas, įkurtas amerikiečių profesoriaus B. Launo ir tarybinio akademiko J. Čiazovo iniciatyva, šiuo metu savo gretose jungia daugiau kaip šimtą penkiasdešimt tūkstančių kompetentingų žmonių, atstovaujančių visiems pasaulio kontinentams. Nepaisant to, kad judėjimo nariai yra gana skirtingų politinių įsitikinimų žmonės, juos jungia bendras tikslas — išsaugoti žmoniją nuo branduolinės katastrofos, sustiprinti kovą už taiką mūsų planetoje.

Grupė aktyviausių kongreso dalyvių, plačiai žinomi savo šalyse ir užsienyje medikai L. Engstetas (Švedija), J. Medoksas (Australija), Donas Beicas (Kanada), Suzi Holan (Vengrija), V. Gotštinas (Va-

Sąjungai vyriausybes neprisiungusios šalyse.

Cia šuniukas ir yra pakastas, kad Ženevoje derybos dėl apvalymo pasaulio nuo branduolinių raketų nevyksta kaip "sviestu pateptos", o ne Tarybų Sąjungos "trukdymai".

Mieli laikraščio "Vilnius" skaitytojai, nežinome kaip Jūs, bet mes čia Chicagoje pergyvenome tokius karščius, kokių neturėjome per labai daug metų. Beveik kasdien mus saulė kepino šimtu ir daugiau laipsnių karščio (Fahrenheito) ir daugiau kaip savaitę iaiko.

Jeigu žiemos metu mes chicagiečiai pavydim gyvenantiesiems šiltoose kraštuose, šį kartą pavydėjome gyvenantiesiems šaltuose.

S. J. Jokubka

karų Vokietija), Dž. Pastorė ir K. Niudžentas (JAV) ir kiti susitiko su TSKP CK Generaliniu Sekretoriumi M. Gorbačiovu. Susitikimo metu buvo pasikeista mintimis apie gydytojų judėjimo už taiką svarbą šiandieniniame pasaulyje bei jo reikšmę, formuojant viešąją nuomonę apie valstybių vykdomą užsienio politiką.

Uždavinys išlikti, — susitikimo metu pasakė M. Gorbačiovas, — iškyla virš visų prieštaravimų, visų nesutarimų ir nuomonių nesutapimų tarp valstybių, socialinių judėjimų, virš įvairių žmonių grupių interesų.

Kalbėdamas apie TSRS užsienio politiką, M. Gorbačiovas pabrėžė tą mintį, kad valstybių priklausymas skirtingoms socialinėms sistemoms nepanaikina jų savitarpio ryšių. Iš kitos pusės, kiekviena valstybė, didelė ar maža, kapitalistinė ar socialistinė, turi savo interesus tarptautinėje arenoje, ir tai reikia priimti kaip šiuolaikinio pasaulio realiją. Visiems reikia mokyti gyventi realiame pasaulyje.

Tarybų Sąjunga visomis turimomis priemonėmis kovos prieš NATO šalių „branduolinio stabdymo“ ideologiją. Kaip tai bebūtų keista, tačiau kai kurių šalių vadovai, atrodo, baigia pamiršti Hirošimos ir Černobylio pamokas. Jie bando pripratinėti žmones prie mirties, kad branduolinis ginklas yra natūralus dalykas, tariamai būtinas saugumui. Kalbėdamas su pašnekovais apie branduolinio ginklo bandymus, M. Gorbačiovas pareiškė, kad TSRS pasirengusi nors ir rytoj kartu su JAV paskelbti moratoriumą. O jei JAV tam nepasirošusi, tai gal galima, pavyzdžiui, JAV ir TSRS priimti įstatymus, kurie apribotų bandymų galimumą iki 1 kilotonos, sumažinant jų skaičių iki minimumo. Kol kas JAV administracija neatsako

Didis valstybių pavyzdys

Svarbiu tarptautinio gyvenimo įvykiu liepos pradžioje buvo Indijos Respublikos ministro pirmininko Radžio Gandžio vizitas į Tarybų Sąjungą. Jisai kartu su TSKP CK Generaliniu Sekretoriumi Michailu Gorbačiovu dalyvavo iškilmingoje Indijos festivalio Tarybų Sąjungoje atidarymo ceremonijoje.

Indijos festivalis, prasidėjęs Maskvoje, apims beveik šimtą TSRS miestų ir tęsis beveik ištisus metus. Festivalio metu bus parodytas turintis daugiau negu penkių tūkstančių metų istoriją kultūros palikimo lobynas. Tokio masto ir trukmės kultūrinio bendradarbiavimo šventės dar nėra buvę žmonijos istorijoje. Tai dar vienas pavyzdys, kaip gali taikiai sugyventi valstybės, turinčios skirtingas politines sistemas.

Liepos mėnesio 3 dieną Radžas Gandis dalyvavo Indijos Gandi bronzinio paminklo, kuris pastatytas Maskvoje, jos vardu pavadintoje aikštėje, atidengimo ceremonijoje.

Indijos ministro pirmininko vizito metu taip pat įvyko jo pokalbiai su M. Gorbačiovu, pagrindiniai siaurame rate ir dviese. Radžas Gandis taip pat turėjo derybas su TSRS Ministrų Tarybos Pirmininku N. Ryžkovu. Jų metu buvo aptarti tarptautiniai ir dvišaliai klausimai, tarp jų ir tokie, kaip bendrų žmonių steigimas Tarybų Sąjungoje ir Indijoje. Didžiojoose Kremliaus rūmuose R. Gandis ir M. Gorbačiovas pasirašė TSRS ir Indijos kompleksinę ilgalaikę mokslinio techninio bendradarbiavimo programą. A.

— Amerikoje jau beliko tik trys automobilių pramonės transnacionalinės korporacijos: Chrysler, Ford ir General Motors, nes American Motors korporaciją susijungė su Chrysler.

— Cenzo biuro duomenimis, Amerikoje žemiau skurdo ribos gyvena beveik 33 milijonai žmonių. Skurdo riba yra \$11,203 pajamų per metus keturių asmenų šeimai.

į tokius TSRS pasiūlymus.

Susitikimo metu M. Gorbačiovas pritarė vienai iš svarbių krypčių, kuria žengia gydytojų judėjimas. Tai — būtinumas aiškinti nusiginlavimo ryšį su pasaulio valstybių vystymosi problemomis, ginklavimosi varžybų — su opiausiais ekonomikos poreikiais, ir ne tik besivystančiose, bet ir labai išsivysčiusiose šalyse, su skurdo, sveikatos apsaugos, švietimo problemomis. Buvo pareikšta mintis, kad reikia demaskuoti tuos, kurie daro biznį iš ginklavimosi varžybų, tai dangstydami „rūpinimusi“ nacionaliniu saugumu. Pokalbio pabaigoje M. Gorbačiovas karštai pritarė profesoriaus B. Launo (JAV) pareikštai minčiai: jeigu visas pasaulis taip pat sąžiningai, atvirai ir nuodugniai debatuočiau dėl jo išlikimo problemų, kaip tai buvo Maskvos gydytojų kongrese, šias problemas būtų galima greitai išspręsti.

A. Grigėnas

LIBRARY

VILNIS
Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
"VILNIS" — 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-782)

Buves prez. Carteris lankosi Maskvoje

Buves Amerikos prez. Carter neseniai lankosi Tarybų Sąjungoje. Kaip aukšto lygio politikas, dargi buves Amerikos prezidentu, Maskvoje jis susitiko su eile Tarybų Sąjungos vyriausybės atstovų, jų tarpe ir su TSKP Centro Komiteto generaliniu sekretoriumi M. Gorbačiovu.

Susitikimo metu su Gorbačiovu jam buvo pareikšta, kad šiandieninis pasaulis pilnas įvairiausių interesų ir skirtumų, ir kad vardan bendražmogiškųjų vertybių — reikia siekti, kad atskirų valstybių interesai būtų subalansuoti.

Tuo tarpu J. Carteris daugiau domėjosi Tarybų Sąjungoje vykstančių persitvarkymų ir labiausiai, ar Gorbačiovas įsitikinęs vykstančio persitvarkymo sėkme.

M. Gorbačiovas jam pareiškė: "Mes pradėjome didelį ir sunkų darbą. Pasikeitimų politika, kurią mes pasiūlėme ir kuriai visuomenė pritaria, pradeda įsigyvendinti. Ne be to — atsiranda ir daug naujų problemų. Bet mes tuo keliu eisime, nepaisant visų sunkumų".

Bus įgyvendinta, ar neįgyvendinta persitvarkymų politika Tarybų Sąjungoje, Carteris nesiginčijo. Tačiau Gorbačioviui pasakė, jog pasiremdamas informacija, įgyta besilankant įvairiose pasaulio šalyse, visame pasaulyje daugumoje Tarybų Sąjungoje vykstančiam persitvarkymui pritaria ir daugumoje pasaulyje linkima persitvarkymo politikai sėkmės.

Carteris Maskvoje susitiko ir kalbėjosi su "Izvestijos" korespondentu. Susitikimas buvo konstruktyvus ir draugiškas. Korespondentas pirmiausia norėjo žinoti, kaip Carteris buvo sutinkamas Maskvoje. Carteris jam atsakė, jog visur buvo sutinkamas kaip žmogus, kuris pasirašė strateginės ginkluotės apribojimo sutartį SALT-2. Kalbėdamas apie dabartinius Tarybų Sąjungos ir Jungtinių Valstijų santykius ir prez. Reagano užsienio politiką, J. Carteris pareiškė, kad, jo nuomone, Reaganas Reikjavike pateikė kai kuriuos gerus pasiūlymus. Ir, girdi, jis (Carteris) turis vilties, kad artimiausioje ateityje galėsime būti sėkmingo vidutinio nuotolio raketų klausimo išsprendimo liudininkais.

"Jeigu aš būčiau prezidentu, — Carteris kalbėjo, — norėčiau, kad būtų prisilaikoma sudarytųjų sutarčių". Jis taip pat pasisakė prieš "žvaigždžių karų" programą ir pritarė visiško branduolinių bandymų uždraudimo idėjai.

Atsakydamas į klausimą, kas jo nuomone, bus sekantis Amerikos prezidentas, Carteris pasakė: "Tikiu, kad bus demokratų partijos atstovas; ir "noriu pasakyti, kad kaip man atrodo, ginkluotės apribojimo problemos turėtų būti vienos iš pagrindinių būsimosios priešrinkiminėje kampanijoje".

Kad sekantis Amerikos prezidentu bus demokratas, galima su Carteriu sutikti, bet ar bus ginkluotės apribojimo problemos vienos iš pagrindinių būsimosios priešrinkiminėje kampanijoje, nežiūrint kad to nori Carteris ir visa taikingoji Amerikos liaudis, labai abejotina. Nors demokratų partijos atstovai yra proga laimėti rinkimus, bet kol kas beveik negirdėt pretendentų būti prezidentu tvirtų pasakymų už ginkluotės apribojimą.

Artimųjų Rytų problemų suregulavimo klausimu, kuriose jis karštai pritarė separatinių Izraelio sutarčių su arabų valstybėms idėjai ir dalinai dar vis jas palaiko, J. Carteris nusivylęs. Carterio nuomone, vargiai ar jos turi kokią nors perspektyvą. Vadinasi, Izraelis vargiai pajėgs viena po kitos su arabų valstybėmis susitarti.

Carteris keistai nukalbėjo, palaikydami idėją, kad Vakarų Vokietija gali sustiprinti Vakarų Europos saugumą, jei JAV perduos 72 Peršing raketas, esančias Vakarų Vokietijos teritorijoje. Na, o prieš minutę kalbėjo, kad artimoje ateityje galėsime būti sėkmingo vidutinio nuotolio raketų klausimo išsprendimo liudininkais ir kad ginkluotės apribojimo problemos turėtų būti vienos iš pagrindinių būsimosios priešrinkiminėje kampanijoje!

Baimės akys didelės

Pažangiai nusiteikę įvairių šalių žmonės džiaugiasi, kad draugauja valstybės, miestai, kolektyvai. Tai pasitarnauja kultūrinių mainų plėtojimui, turizmo vystymui, abipusio supratimo stiprinimui. Draugauja vaikai, draugauja suaugusieji, didėja pagarba tarp tautų, stiprėja pasitikėjimas tarp valstybių. Tačiau kaip nebūtų keista, draugystės idėja nepatinka tautininkų likučiams JAV. Jų savaitraštyje „Dirva“ priekaištaujama vienam Viskonsino valstijos leidiniui („Wisconsin state: journal“ 1987. 02. 20), neva gąsdinančiam amerikietį skaitytoją. Kas gi nu-gąsdino dirviečius? Ogi tokia minėto žurnalo mintis: „Visa savaitė stebėję kontraversinį ABS filmą „Ameriką“, jūs tur būt bijote, kad

sovietai pasirodys State street'e, kabinėdami Gorbačiovo paveikslus ir versdami gerti daug vodkos (...) Jei taip, turiu jums staigmeną: sovietai tikrai ateina, bet nešdami draugystę, o ne agresiją...“ (citata pagal „Dirvą“ Nr. 11, 1987. 03.19). Užtenka žvilgtelėti į kelis „Dirvos“ vedamuosius, parašytus Vytauto Meškausko, kad suprastum, kaip svetima draugystės ir supratimo idėja šiam savaitraščiui. Jis užsiuola „Madison Soviet Sister City Project“ parengimo direktorę, kam sudaromos sąlygos amerikiečiams susipažinti su Tarybų šalies gyvenimu. Štai per surengtą draugystės šventę amerikiečiai turėjo galimybę susipažinti su tarybinių tautų kultūra ir — kas baisiausia! — „už 25 centus vaikai galėjo ant

Vacys Reimeris rašo iš Lietuvos

Amerikos lietuviams yra plačiai zinomas buvęs ilgametis „Gimtojo krašto“ redaktorius poetas Vacys Reimeris. Dabar jis yra iš rašytojo J. Baltušio perėmęs taikos gynimo komiteto pirmininko pareigas.

Siomis dienomis V. Reimeris iš Vilniaus atsiuntė savo bičiuliui laišką. Čia spausdiname kai kurias jo laiško ištraukas:

Mielasis bičiuli Stasy-Jonai,

Dabar pas mus spauda lyg įgavo naują, antrąjį, kvėpavimą. Nauji didžiuliai uždaviniai jai iškilo, na, ir galimybės save parodyti — viešai apie viską kalbėti — irgi atvėrė kuo plačiausius horizontus. Tikiu, kas, sekdamas mūsų gazietas, tą pastebi. Tuo tik reikia džiaugtis. Labai seniai visa to reikėjo.

Visos tiesos sakymas, kad ir kokia ji būtų karti, nepadarys tiek žalos, kiek jos padarė pusiau tiesos ar kartais ir melo tribūna. Labai rimti, sudėtingi, išties revoliuciniai dalykai mūsų didelę šalį išjudino. Jų ilgai laukta. Daug kas suvėlavo, bet geriau vėliau, negu visai ne. Visais atžvilgiais tie persitvarkymai buvo jau sunokę nebe šiandien. Uždelsimas spręsti, pertvarkyti pagrindinius gyvenimo reikalus tik pasunkino jų išsprendimą. Bet visko imasi visu rimumu, reikliai, be atoslūgio ar atsitraukimo, kas buvo daroma praeityje, kai buvo daroma viena ar kita svarbi akcija.

Persitvarkymas tampa mūsų gyvenimo ir veiklos norma, kiekvienam, kur ir ką jis beveiktų, teks kasdien vis nuoširdžiau ir kritiškiau pažvelgti pačiam į save, į savo darbo kolektyvą. Pasiiekti daugiau socializmo — jau ne vien lozunginis dalykas. Dabar visiems ryškiau matyti, kas kludė praeity ir ką

16-to amžiaus spauštaves preso atspausdinti lietuviška poema“. Ir jau visai siaubas „Dirvą“ pagavo sužinojus, jog „sovietų pareigūnai apsilankys Madisone formaliai paskelbti, kad Vilnius ir Madisonas yra seserys“. Reakcionieriams atrodo baisu, kad Vilnius turės ne priešą, o bičiulį Jungtinėse Amerikos Valstijose, kaip Maskva turi Detroitą, Kurskas — Klivlendą ir t. t., kad stiprės kultūriniai mainai, gausės sportininkų, turistų grupių, kad miestų vadovai tarsis, kaip spręsti vienas ar kitas problemas.

Programos direktorei Ruth Pauly priekaištaujama už pastangas, kad per draugystės šventę stengtasi ištaisyti filmo „Amerika“ žiūrovams sukeltą klaidingą įspūdį apie Tarybų Sąjungą. Klaidingą įspūdį savo skaitytojams stengiasi sudaryti ir „Dirva“. Ji užsiuola minėtą direktorę, kuri su vyru ir keturių mėnesių dukrele pernai metų pabaigoje lankėsi Tarybų Sąjungoje ir nematė to siaubo, tų baisumų, apie kuriuos mėgsta paistyti dirviečiai ir į juos panašūs. Tos viešnagės atgarsiai amerikietiškoje spaudoje supykde savaitraščio apžvalgininką: tik įsivaizduokite, minėta šeima lankėsi Vilniuje ir niekas nepagrobė jų vaikelio, netgi nepasikėsino tai padaryti. Jaunai motinai amerikietei Vilniuje „didžiausią įspūdį paliko prie krautuvės durų paliktas vežimėlis su vaiku“, ji padariusi išvada: „Sovietijoje nėra tos baimės, kuri JAV miestuose lydi moteris ir vaikus!“ Pagal „Dirvą“ išėitų — jeigu ir matai balta, reikia sakyti juoda...

Gyvenimo išgaudinta „Dirva“ įsivaizduojama baimė iš paskutiniųjų stengiasi įpiršti ir savo skaitytojams.

Arvydas Civilis

reikia daryti, kad praeities nuklydimai nebeapsikartotų.

Pats šimtą kartų teišus, Stasy, kaip rašai, kad savo kailiu esi patyręs, kaip žmogiški trukumai nugali demokratijos kriterijus. Aš pridursiu, kad neretai žmonėms, masėms dar reikia išmokti, kaip naudotis demokratijos teikiama gėrybėmis, privalumais. Tą mes jau pastebime mūsų gyvenimo veržliame atsinaujinime. Kartais dėl pačių žmonių nesubrendimo ar piktavališkumo demokratija išvirsta priešybe pačiam sau. Man labai patiko Tavo laiško eilutės, kur Tu kalbi apie tai, kad seki vykstančius pas mus persitvarkymus ir kad tiki, jog visus sunkumus pavyks įveikti, nors, oi kaip nelengva kartais būna! Priešinas savo inercija, seno mąstymo, seno suvokimo recidyvai. Vyksta kova, o kova reikalauja ir griežtumo, ir pasiaukojimo (Julius Janonis, pamename, sakė, kad kiekviena kova reikalinga ir aukų). Mūsų aukos bus biurokratizmas, stagnacija, aplaidumas ir kitos ydos. Žodžiu, gyventi pasidarė žymiai įdomiau.

Kiekviena mūsų idėjos žmogus, kuris nuoširdžiai nerimavo dėl įvairių naujo pasaulio ir visuomenės kūrimo nesklandumą, dabar užvaldo geras jausmas. Jis suteikia jėgų, naujo ryžto, tikėjimo tikra pažangos pergale. Ir labai svarbu, kad mūsų šalyje vykstantys didžiuliai pertvarkymai per trumpą laiką labai pakėlė TSRS autoritetą. Mūsų bičiuliai visose šalyse džiaugiasi vykstančiu socializmo kūrybinių galių kėlimo procesu, jis, tas procesas, be jokios abejonės stiprina pažangias revoliucines jėgas, telkia jas draugėn, nauji milijonai žmonių visame pasaulyje stos po socialistinio orientavimosi vėliava. Na, o nedraugai — jie, be abejonės ims kranksi dar šlykštesniais juodvarnių balsais, pranašaudami nesėkmes ir pavojus. Juos dar didesnis nerimas užvaldys dėl socializmo stovyklos stiprėjimo.

Čia problema ir pasaulinės taikos išsaugojimas. Socializmo priešai, rėkdamie apie komunistinį pavojų, nenori pradėti mąstyti šiuolaikiškai, tebesivadovauja senu „jėgos diktato“ (iš čia ir naujo karo grėsmės šaltinis) principu. Paradoksalu, bet, atrodo, atėjo laikas, kada karų strategai privalės paklusti naujai karotikos filosofijai, kuri teigia, kad žmonijai išlikti padės vien tik nusiginklavimas, branduolinio ginklo likvidavimas.

Atleisk, Stasy, už tokią „placią skiltį“, bet dabar jau byloju kaip taikos gynimo veikėjas.

Perduok nuoširdžiausius linkėjimus Annai.

Vacys Reimeris

1987.7.15 — Vilnius

— Didžiausias Brazilijos dienraštis „Coreio de Brasil“ pranešė, jog buvo ruošiamas vietos reakcininkų, su pagalba iš užsienio, nuversti prez. Sarney civilinį režimą.

— Clevelando, Ohio miesto taryba 18 balsų prieš 2 pasisakė, kad miestas turi būti atviras pabėgėliams nuo karo Centro Amerikos šalyse.

— Beveik 500 žmonių Nevadoje šturmo branduolinių bandymų polygoną, pusė jų buvo areštuoti.

— Vietnamo karo veteranai savo prezidentė išsirikto dirbusią karo lauke slaugę Mary Stout.

Vilnius, 1987 m. rugėjo 3 d.

Lietuviškosios emigracijos puslapiai

NUO M. TVARAUSKO IKI...

Senoji lietuvių ateivija JAV iš pat pradžių susidūrė su sudėtingomis socialinėmis ir nacionalinėmis problemomis. Jiems, patekusiems tarp svetimšalių, didžiausias barjeras būdavo anglų kalba, visiškai nepažinti lietuvių kalba. Todėl lietuviai ateiviai ėmė telktis į didesnes etnines grupes, nes jautė poreikį bendrauti gimtąja kalba, o taip pat ir remti gimtąją kultūrą. Tą poreikį stiprino ir būtinybė susirašinėti su artimaisiais, pasilikusiais gimtajame krašte, kur savo ruožtu aktyvėjo nacionalinio išsivadavimo iš carinės priespaudos sąjūdis. Dauguma ateivių buvo kilę iš kaimų ir nemokėjo kitų kalbų, išskyrus lietuvių, todėl ir Amerikoje ėmė sparčiai augti pareikalavimas literatūros lietuvių kalba.

Lietuvių raštingumui kelti didelės reikšmės turėjo 1874 metais Samokine (Pensilvanija) įkurta spaustuve. Joje 1875 metais išspausdinta pirmoji JAV lietuvių knyga — angliškai lietuviškas ir lietuviškai angliškas žodynas. Žodyną išleido Mykolas Tvarauskas, kuris jau Niujorke 1879 metais įsteigė pirmąjį Amerikos lietuvių laikraštį „Gazietą lietuvišką“.

1884 metais tas pats Tvarauskas, kuriam stokojo išsilavinimo ir lietuvių rašto žinių, pasikvietė į talką neseniai iš Lietuvos atvykusį jauną, gabų literatą Joną Šliūpą. Jiedu Niujorke pradėjo leisti lietuvišką laikraštį „Unija“. Kilus nesutarimams tarp Tvarausko ir Šliūpo, pastarasis pasitraukė iš „Unijos“ ir ėmėsi savarankiško spaudos darbo. Jonas Šliūpas 1885—1889 metais redagavo „Lietuviškąjį balsą“, 1892—1893 metais — „Apšvieta“, 1894 metais — „Naująją gadynę“, 1910—1915 — „Laisvąją mintį“.

Jonas Šliūpas taip pat buvo aktyvus lietuviškųjų visuomeninių draugijų kūrėjas. Jo iniciatyva 1885 metais įkurta „Lietuvos mylėtojų draugija“, veikusi trejetą metų. 1886 metais Jonas Šliūpas su kitais bendraminčiais įsteigė savišalpos organizaciją „Susivienijimas Lietuvių Amerikoje“, veikiančią iki šiol. Šios organizacijos spaudos organu ir buvo paskelbtas laikraštis „Lietuviškasis balsas“. Į SLA įstatus buvo įtraukti keturi klausimai: nacionalinis, švietimo, savišalpos ir religijos. Taip buvo siekiama sutelkti įvairių visuomenės sluoksnių ir įsitikinimų lietuvių — darbininkus ir pasiturinčius, laisvamanus ir tikinčiuosius.

SLA įsteigimas ir „Lietuviškojo balso“ išleidimas patiko toli gražu ne visiems išeiviams iš Lietuvos. Kai kurie lenkiškos orientacijos kunigai ir biznieriiai tų pačių 1886 metų vasario mėnesį pradėjo leisti savo laikraštį „Vienybė lietuvininkų“. Jo organizatoriūmi ir leidėju buvo Plymuto biznesmenas Juozas Paukštys. Jis taip pat buvo vienas iniciatorių įkuriant priešišką Susivienijimui Lietuvių Amerikoje organizaciją. Ji buvo pavadinta ilgu vardu — Visų Amerikos Lietuvių katalikiškųjų draugijų susivienijimas. Abu susivienijimai ir jų spaudos organai pradėjo tarpusavio vaidų kampaniją, kurioje būdavo griebiamasi net ir neetiškų priemonių — šmeižtų, šantažo. Tai buvo būdinga fanatiškam konfliktui, kuriame vyravo religinis fanatizmas. Vaidai, suprantama, kompromitavo abu susivienijimus ir jų laikraščius plačiosios publikos akyse. Dėl to mažėjo narių ir lėšų. Pirmasis 1887 metais nustojo veikęs Vilnius, 1987 m. rugsėjo 8 d.

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje. Tačiau jo vardą perėmė buvę priešininkai, susibūrę apie „Vienybę lietuvininkų“. Ilgainiui jie sutrumpino ir laikraščio pavadinimą į „Vienybę“ („Unity“). Tai pats seniausias iki šiol pasaulyje lietuvių kalba leidžiamas laikraštis. Pirmą, 1986 metais, jam sukako šimtas metų.

„VIENYBĖ“ IR KITI

„Vienybė“ mėgino sutaikyti dvi išeivijoje vyravusias sroves — liberaliąją tautiškąją ir konservatyviąją katalikiškąją, labiau linkusią į polonizaciją. 1889 metais lietuvių liberalioji srovė pradėjo atskirai leisti savo laikraštį „Varpas“. Klerikalinės srovės atstovai būrėsi apie savuosius spaudos organus „Apžvalga“, „Tėvynės sąrašą“.

Iš Lietuvos į JAV atvykdavo vis daugiau žmonių, nebeprisitaikusių Lietuvos ir Lenkijos sujungimo (unijos) idėjų, bet jau kovojančių prieš jas. Todėl tautinio apsisprendimo idėjos pradėjo aktyviai reikštis ir tose lietuvių parapijose, kur susidarė sąlygos kovai prieš polonifiliškas tendencijas. Nuo 1890 metų ir „Vienybėje“ išryškėjo siekimas atsiriboti nuo prolenkiškų klerikalų įtakos. Domininkas Bačkauskas, porą metų redagavęs „Vienybę“, 1890 metais Mahanoy Sityje (Pensilvanijos valstija) pradėjo leisti naują laikraštį „Saulė“, kuriame imta atvirai kritikuoti „Vienybę“. Tas laikraštis ėjo iki pat Bačkausko mirties — 1909 metų. Tuo pačiu „Saulės“ pavadinimu buvo leidžiamas ir metinis kalendorius. Reikia pasakyti, kad kalendoriai buvo labai populiarūs tarp lietuvių jau nuo pirmojo jų leidėjo Lietuvoje, liaudies švietėjo Lauryno Ivinskio (1810—1881) laikais.

Palapsniui nuo polonistinių nuotaikų ėmė atsiriboti ir patys lietuvių katalikai. Jų vadovai panaudojo savotišką „vieningo lietuvių fronto“ taktiką, sudarydami laikinus sandėrius su aktyviajais liberalių laisvamanų grupuote. Štai 1889 metais atvykęs į JAV kunigas Aleksandras Burba parėmė nacionalinę laisvamano Jono Šliūpo veiklą ir švietimo darbą. Tačiau kunigas Burba iškelė sąlygą, kad Šliūpas per savo įkurtą kultūrinę „Lietuvių mokslo draugystę“ nepuldinės tikėjimo dalykų. Dar daugiau: kunigas Burba ir jo šalininkai 1890 metais įstojo į „Lietuvių mokslo draugystę“ ir padėjo kurti jos skyrius įvairiose Amerikos vietose.

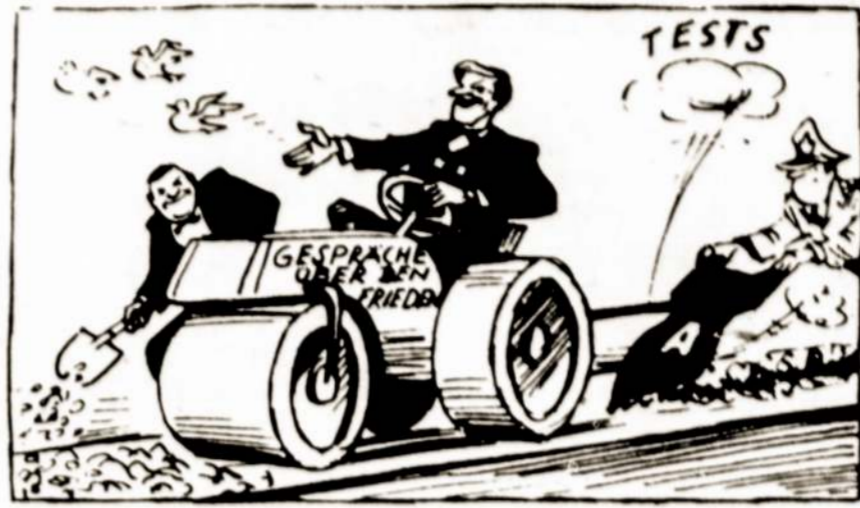
Laikina vienybė tarp JAV lietuvių liberalių ir konservatyvių klerikalinių sluoksnių pirmiausia reikėsi bendru darbu, leidžiant lietuviškas knygas. LMD spausdino ir platino pažangaus turinio knygas, padėjo steigti lietuviškas mokyklėles, knygynus, šelpė lietuvius, siekiančius aukštesniojo mokslo. Kai kurios šios draugijos knygos buvo leidžiamos net Europoje. Štai Jono Šliūpo „Lietuviški raštai ir raštininkai“ ir kelių autorių „Bestiality of the Russian Czarism Toward Lithuania“ buvo išspausdintos Rytprūsiuose. Tokiu būdu prieš carizmo despotizmą JAV lietuviai mėgino operuoti ir angliškais knygomis.

Jono Šliūpo, Aleksandro Burbos ir kitų lietuvių skelbėjų veikiami, lietuvių kolonijų tikintieji pradėjo pereiti iš lenkų savišalpos organizacijų, parapijų, biznio įstaigų į atitinkamas lietuvių vadovaujamas organizacijas bei biznio įstaigas, kurti lietuviškas pa-

UŽSIENIO KARIKATŪRISTŲ AKIMIS

„Branduoliniai sprogdinimai Nevadoje sugriaua kalnus Vašingtono administracijos demagoginių pareiškimų apie taikos siekimą ir tarptautinio saugumo stiprinimą“.

(iš laikraščio)

Užrašai piešinyje iš savaitraščio „Horizont“ (VDR): „Kalbos apie taiką“ ir „Branduoliniai banymai“.

TASS-o fotokronika

STANLEY CRAMER — APIE ČERNOBYLĮ

Zinomas amerikiečių režisierius Stanley Cramer (Stenlis Krameris) vėl nusprendė grįžti į kiną. Kad savo kūryba, kaip pats aiškina, prisidėtų prie tų, kurie stengiasi apsaugoti žmoniją nuo branduolinės savizudybės ir padėtų vienyti jėgas kovojančiųjų prieš karus ir prievartą.

Šešetą metų šis visame pasaulyje žinomas režisierius nieko nefilmavo — skaitė paskaitas Vašingtono universitete, rašė į spaudą ir TV ekrane pristatinėjo kino klasika. Ir štai pastarosiomis savaitėmis Stenlis Krameris sudarė su „Kolumbija pikčerz“ sutartį, pagal kurią turi sukurti filmą sąlyginu pavadinimu „Cernobylis“. Būtent jam kino studijos vadovas Deividas Patnemas pasiūlė imtis šio darbo, kurio scenarijaus pagrindas — pasaulį sukūrusi Cernobylio atominės elektrinės tragedija. Patnemui buvo žinoma, kad Krameris keturis kartus lankėsi Tarybų Sąjungoje, buvo pirmasis amerikietis, kaip žiuri narys dalyvavęs Maskvos kino festivalyje. Ir jie greitai susitarė.

— Kai Patnemas ištarė žodį „Cernobylis“, aš iškart susidomėjau, — sako S. Krameris. — Ypač mane sujaudino amerikiečio gydytojo Roberto Geilo, kuris iškart nuvyko į Cernobylį, poelgis... Lie-

rapijas. JAV lietuvių katalikams atsisikiriant nuo lenkų, jiems įsijungiant į lietuvių nacionalinio sąjūdžio srautą, stiprėjo klerikalų pozicijos tarp tikinčiųjų lietuvių išeivių. 1890—1893 metais lietuviai katalikai sukūrė tautines parapijas Mahanoy Sityje, Sonande, M. Karmelyje, Samokine, Vilksboryje, Skrantone, Filadelfijoje, Pitsburge, Čikagoje, Voterberyje ir kitose kolonijose, pasistatė kelias naujas bažnyčias.

Jausdami jau pakankamai sustiprėjusią savo įtaką JAV lietuviams, kunigai nukreipė savo veiklą prieš laikinuosius sąjungininkus laisvamanus ir visų pirma prieš jų vadovus. Kunigas Burba, 1890—1892 metais vadovavęs „Susivienijimui lietuvių Amerikoje“, 1892 metais iš šios organizacijos pašalino Joną Šliūpą, Juozą Andziulaitį-Kalnėną ir Juozą Paukštį už tai, jog jie kovojo prieš krikščionybę ir platino bedievybę.

Idėjimis ir politinis JAV lietuvių skaidymasis XIX amžiaus pabaigoje įgijo aštrias dramatiškas formas. Tai skatino ir aktyvino įvairių grupuočių veiklą, stiprino jų organizacinį brandumą. Šiame procese svarbų išskirtinį vaidmenį atliko švietėjiškų idėjų populiarinimas, materialistinės pasaulėžiūros sklaidimas tuometinėje išeivių visuomenėje. Apie tai plačiau pakalbėsime kitą kartą.

Sigitas Krivickas

pos mėnesį aš vykstau į Maskvą, kad susitarčiau dėl filmavimo...

Krameris įsitikinęs, kad atmosfera Tarybų Sąjungoje šiuo metu keičiasi į gera. Ir bene svarbiausia, ką jis nori atskleisti savo filme — tai tarybinis žmogus.

— Cernobylio istorija, — tęsia Krameris, — su tuo susijusi situacija, amerikiečių gydytojo poelgis, manau, leis atskleisti ir universaliąją žmogaus prigimtį — būtent to dabar siekia pasaulis.

S. Kramerio nuomone, Holivudo filmuose pernelyg daug prievartos. Be to, ekrano herojai keičiasi po kosmosą — atėjo laikas grįžti į Žemę ir pagalvoti, kaip išgelbėti žmoniją.

S. Krameris ne kartą yra išreiškęs nuomonę, kad būtent subjektyvusis požiūris į žmogaus likimą lemia filmo sėkmę. Ir, sakysime, juosta apie Cernobylį turi būti konkretus pasakojimas, bet toks pasakojimas, kur žiūrovas galėtų pasijusti žmonių, patyrusių šią tragediją, vietoje.

— Jaučiu, jog dabar bent pusę žingsnio esu aplenkęs Holivudo esmines kūrybos tendencijas, — sako S. Krameris, — kaip buvo ir tuo metu, kai rengiausi filmuoti „Kvailių laivą“. Kinematografe svarbu ne tiek stilius, kiek tematika, tai, ar esi pasirengęs savo darbui paaukoti visą save. Cernobylio tema — neeilinė. Be kita ko, ją įgyvendinant man ir pravers senos pažintys, geri ryšiai su tarybiniais kino menininkais. Savo filme aš norėčiau pabrėžti, kad įvykiai šioje atominėje elektrinėje turi priversti viso pasaulio vyrus ir moteris į viską pažvelgti kitomis akimis.

„Cernobylio“ filmavimo darbai turėtų prasidėti po 6—8 mėnesį.

TRUMPAI

— Japonijos sostinėje Tokyū įvyko tarptautinė konferencija, skirta panaikinimui pasaulyje branduolinių ginklų.

Civilinių teisių aktyvistai kaltina Tucson miesto policiją, kad ji benamius registruoja į valkatų sąrašus.

— Per karščius šią vasarą Philadelphiajioje mirė daugiau kaip 50 žmonių, daugiausia pensininkų ir sergančių kvėpavimo organų sutrikimu.

— Per pastaruosius šešis mėnesius, palyginus su praeitais metais tuo pačiu metu, Maskvoje kriminalinių nusikaltimų sumažėjo 32,2 procento.

— Amerikos generalinis chirurgas Everett Koop sako, kad ir būtų AIDS epidemijai pastotas kelias, bet susirgimų būtų dar ir kitame šimtmetyje.

PAREIKŠTAS PASITENKINIMAS VIZITU

Tarybų Sąjungoje lankėsi Suvienytųjų Nacijų Organizacijos Generalinis Sekretorius Peresas de Kueljaras. Jis turėjo pokalbius su TSKP CK Generaliniu Sekretoriumi Michailu Gorbačiovu, TSRS užsienio reikalų ministru E. Ševardnadze, spaudos centre susitiko su tarybinės visuomenės atstovais bei tarybiniais ir užsienio žurnalistais.

M. Gorbačiovo ir P. Kueljaro susitikimo metu buvo pareikšta Tarybų Sąjungos pagarba SNO veiklai ir įsitikinimas jos vaidmens didėjimu ateityje. M. Gorbačiovas pareiškė, kad absoliučiai nepriimtini yra spekuliatyvūs verinimai, kad esą SNO gyvena tuosmukio laikotarpi, praranda savo veidą. Jis paminėjo tą faktą, kad per praėjusius 40 metų paito situacija pasaulyje. Atsirado daugiau negu šimtas naujų valstybių. Pasaulyje daugybė interesų, rasti visiems priimtinių jų balansų — be galo sunkus uždavinys.

Susitikimo dalyviai pritarė vienas kito nuomonei, jog mokslas labai įsiviešėjo į politiką ne tik per carinę techniką, bet ir per visuomeninę sunerimusių mokslininkų mintį. Tai didelis taikos potencialas, kompetentingiausia pasaulio viešosios nuomonės dalis. M. Gorbačiovas pareiškė padėką už tai, kad SNO Generalinis Sekretorius ėmė Tarybų Sąjungos branduolinių bandymų moratoriumą, pat-

virtino, jog TSRS ir dabar pasirenžusi atnaujinti moratoriumą, jeigu prie jo prisijungtų JAV. Jis paragino SNO suvaidinti teigiamą vaidmenį, užkertant kelią kosmoso militarizavimui.

P. Kueljaras pareiškė didelį susirūpinimą dėl įvykių raidos Peršijos įlankoje. Jis apeliavo į Tarybų Sąjungos ir Jungtinių Valstijų bendradarbiavimą karo išsiplėtinimo grėsmės akivaizdoje. Svarstant Artimųjų Rytų krizę, buvo patvirtinta Tarybų Sąjungos pozicija, kad vienintelis būdas sureguliuoti krizę šitame regione — tai tarptautinė konferencija, kurioje dalyvautų SNO Saugumo Tarybos nuolatiniai nariai ir visos tiesiogiai suinteresuotos šalys. M. Gorbačiovas akcentavo mintį, kad prasidėjęs sureguliovimo procesas gali duoti vaisių ne kokioje nors tolimoje, bet ir artimiausioje ateityje. Vienintelis Tarybų Sąjungos noras — kad Afganistanas būtų draugiška jai, neutrali, savarankiškai besivystanti valstybė, o ne bazė priešiskai veiklai, gresiančia kaimynų saugumui.

TSRS užsienio reikalų ministerijos spaudos centre susitikimo su tarybiniais ir užsienio žurnalistais metu Peresas de Kueljaras pareiškė didelį pasitenkinimą savo vizitu į Tarybų Sąjungą ir jos parama SNO veiklai.

A. Grigėnas

Kam tiek vargti?

K. Baronas padarė dar vieną atradimą, kurį tuoj pat apskelbė „Europos lietuvių“ skaitytojams: pasirodo, jam paaiškėjo, kad Kauno „Granito“ rankinio komandos, laimėjusios Europos taurę, o taip pat TSRS rinktinės kapitonas, Veterinarijos akademijos dėstytojas Voldemaras Novickis nesąs... lietuvis. Juk jo pavardė rašoma ir Novickij, juk jis kilęs nuo Šalčininkų, vadinasi, jis — lenkas.

Tiesą sakant, kam reikėjo tiek vargti, kad „demaskuotum“ dar vieną kitatautį tarp Lietuvos sporto įžymybių? Juk Lietuvos žmonės visi tai žino. Reikėjo pasiklausti, būtų pasakę. Tik kodėl K. Baronas tiek rūpinasi ir vargsta: darydamas panašius „atradimus“? Mat jis, rašydamas apie Lietuvos sportą, turi keletą propagandinių klišių ar įkyrių idėjų, kurias visą laiką naudoja tam, kad įrodytų iševijios skaitytojams, jog Lietuvos sportas tarybiniais metais, nepaisant išpuilingų pergalių, labai vargsta, vystosi nenormaliai, jog visai kitas reikalas būtų, jeigu dabar Lietuvoje viešpatuotų smetoninė santvarka. Tada lietuviškas sportas būtų pavyzdinis. Visų tų jo pagrindinių idėjų neaptarsime, nors jų ir ne tiek jau daug, nors K. Baronui vis dėlto tenka labai nemaloni misija nuolat rašyti apie puikius Lietuvos sporto pasiekimus būtent tarybinės santvarkos sąlygomis, bet štai toji, kuri išryškėja V. Novickio atveju, verta trumpai paminėti.

Tokių „atradimų“ po didelio ieškojimų vargo K. Baronas padarė jau ne vieną. Kažkada jis, pavyzdžiui, pergalingai sušuko: Ana Ambrazienė tai visai nelietuvė, ji — atėjūnė, nes jos pavardė — Kasteckaja. Ir apskritai kiekvienas Lietuvos sportininkas nelietuviška pavarde yra svetimas ir nepageidaujamas lietuviškam sportui, todėl prie kiekvienos nelietuviškos futbolininko, rankininko ar kito sportininko pavardės jis būtinai pabrėžia tą „atėjūno“ epitetą arba pažymi jo „svetimumą“ Lietuvai.

Paprasta šiuolaikine kalba tai vadinama aklu nacionalizmu —

net pačioje toje vakarietiškoje publikoje, kurioje vyrauja antitarybinės nuotaikos. Bet kol tą apibūdinimą galutinai išstareme, priminsime dar vieną K. Barono „demaskavimą“ nemalonų bruožą: jo užmaršumą arba tiesiog ir moralinės teisės ta tema postringauti neturėjimą. Pirmiausia, mes galėtume K. Baronui priminti ne vieną „atėjūno“ pavardę iš ikikarinio Lietuvos sporto, bet jis kažkodėl tų „atėjūnų“ nepėikia, nes jie atstovavo jam patinkančios santvarkos sąlygomis besireiškiantiems sportininkams. Antra, aplink K. Baroną Vakaruose visas didysis sportas yra internacionalizuotas: prancūzai žaidžia Italijoje, Ispanijoje, vokiečiai ir jugoslaviai — Prancūzijoje, danai ir anglai — Vakarų Vokietijoje ir t. t., Europos krepšinio taurės varžybose nepastiprintos svetimtaučiais buvo tik Lietuvos „Žalgirio“ bei jugoslavų komandos. Ar reikia daugiau pavyzdžių? Kodėl Prancūzai, Italijai ar Belgijai galima, bet Lietuvai ne?

O kodėl Lietuva negali pastiprinti savo komandų, pasiekusių profesionalų, tarptautinį lygį? Bet juk Lietuvos sportas apsieina ir be to. Jeigu Lietuvos komandose žaidžia kitų tautų atstovai, tai jie čia gimę arba užaugę, jie čia atstovauja penktadaliui Lietuvos gyventojų. Jei Australijos ar Amerikos lietuvių komandose žaidėjai tarpusavyje kalbasi angliškai tai Vilniaus „Žalgirio“ futbolo „Eglės“ rankinio komandose — ir lietuviai, ir nelietuviai — puikiausiai bendrauja lietuviškai.

Ir kodėl A. Kasteckaja ar V. Novickis, gimę Lietuvos kaime, Vilniuje, negali sportuoti, pasiekti įžymių laimėjimų, jaustis lygiais, jeigu jų tėvai yra Lietuvos tautinių mažumų atstovai? Kodėl juos reikia diskriminuoti ir niekinti?

Vilniaus, Kauno ar Telšių lietuvis lygiai taip pat džiaugiasi „Žalgirio“ futbolininkams pergales atnešusiais Stasio Baranausko, Armino Narbekovo ir Viačeslavo Sukristovo įvarčiais, Lietuvoje didžiuojamasi Jono Romanovo, Vasilijaus Špundovo ir Gintauto

Madrasas — didžiausias pietų Indijos prekybos, pramonės ir kultūros centras, susigiminiavęs su TSRS Volgogradu.

LAIŠKAI UŽSIENIO LIETUVIAMS

SU A. SLEPECIU
LIETUVA DIDESNĖ

Viename savo laišku Aldui Šlepečiui — gydytojui ir poetui, gyvenančiam Argentinoje, rašiau, jog labai ir labai miela, kad jis taip išmylejęs Lietuvos senovę. Ir čia pat palinkėjau jam ne mažesnės meilės nūdienos Lietuvai. Šitame jo pagyrimo ir palinkėjimuose jam dviprasmybės nėra. Tai padaryta nuoširdžiai ir sąžiningai. Beje, įsitikinęs, kad šitokie palinkėjimai gerai pritiktų ir daugeliui kitų tautiečių. Ypatingai

tiems, kurie gimė, užaugo, išėjo į gyvenimą jau emigracinėje aplinkoje.

Suprantama, kad man nesinori būti išsišokėliu. Todėl iškart paaiškinsiu, kodėl niekieno neprasytas sumaniau parašyti pluoštelį laišku užsienio lietuviams. Manau, kad tokią teisę duoda nemaža patirtis. Jau pusantro dešimtmečio dirbu „Tėviškės“ draugijoje. Todėl galvoju, kad ir iševijau su jos spalvomis pažįstu neblogai.

Tai pirma. Antras svarbus dalykas tas, kad ir mus pačius laikmetis negailestingai purto, neretai daug kur parodydamas sustabarėjimą. Jis diena iš dienos kantriai moko veikti ir dirbti taip, kad, būdami ir įvairiausių nuomonių bei įsitikinimų, išmoktume gyventi taip, kad ant žemės nebūtų ankšta nė vienai tautai.

Mano gerbiamas tautietis iš Argentinos Aldas Šlepetyš Lietuvos praeityje jautėsi laisvesnis, drąsesnis. Joje jis tikrai daug ką žino, tačiau — šiandieninė Lietuva, Tarybų Lietuva... Regiu, kad žmogus jos beveik nepažįsta. Tai argi ją, tokią, išmylesi? O kita vertus, pagalvokime, ar tokioje situacijoje, kai Lietuva yra, o jos nepažįsti, ne keistoka kalbėti, jog esi lietuvis...

Manau, kad iševijios lietuvis per daug metų įpranta save vadinti lietuviu ir jau ne taip aštriai pastebi, kad po jo kojomis kitų šalių žemės, kad jau adaptavosi, apaugo kitų tautų tradicijomis. Dažniausiai dėl to ne jie patys kalti. Įvairiausios priežastys lėmė tokią jų lemtį, tačiau kaip ten be

Umaro pergalemis tarptautinėse dviračių varžybose. Savo komandose kapitonais išsirenka arba neišsirenka M. Trainovską, V. Artamonovą ar V. Novickį patys sportininkai. Lietuvos sporto mėgėjams ir patriotams svetimas K. Barono primityvus sportininkų vertinimas pagal tautinę kilmę, jo nacionalumas.

K. Baronas savo požiūriu į sportininkų tautybę, deja, labai priimana pilsudskinį požiūrį okupuotame Vilniaus krašte, kur jis pats gyveno. Tik išvirkščiai. Bet tatau to požiūrio nedaro žmoniškesniu. Priešingai!

Jonas Rinkevičius

būtų, aš dar kartą klausiu: ar natūralu, kai žmogus priskiria save lietuvybei ir nežino, kaip iš tikrųjų gyvena pati Lietuva?

Štai ką atsakė Aldas į mano jam palinkėjimus, kad ir nūdienos Lietuvą taip gerai žinotų, kaip žino jos praeitį. Tiesa, pradžioje net pasirodė, kad jo laiške atsakymo nėra. Bet tai tik iš pirmo žvilgsnio. Iki 40 metų žmogus lietuviškai neparašė nė vieno laiško ir štai išgirstu, kad stropiai mokosi lietuvių kalbos. Kad jau žymiai geriau kalba. Ypatingai daug skaito. Kad jau į Lietuvą lietuviškai parašė 53 laiškus.

Sis Aldo Šlepečio laiškas man labai brangus. Labai smagu didžiulis žmonėmis, kurie, gyvendami kituose pasaulio kraštuose, sugeba išaugti tokiais, kad, sakydami „aš — lietuvis“, — kartu išreikštų ir savo pasididžiavimą. Beje, pabrėždamas LIETUVYBĖ, nesimu juos iškelti aukščiau kitų tautų. Mano pagarba visoms tautoms yra didelė ir nuoširdi. Tačiau mane lošys išsupė lietuvių tautybę, ir būtų nesuprantama, jeigu ne nuo jos pradėčiau savo meilę. Štai todėl, kad ir kur pamatės, argi nežadina tikėjimo, jog šiame pasaulyje yra daug kelių, vedančių žmogų prie žmogaus. Mano supratimu — lietuvybė taip pat yra vienas iš jų.

Kol kas žmogaus įsitikinimus, jo pasaulėjautą atidedu į šalį. O apsižvalges plačiau, ir kitose tautos regiu tą reiškinį, kai žmonės didžiuojasi priklausymu tai ar kitai genciai, didžiuojasi jos nuopelnais žmonijos istorijai, atkakliai saugo savąsias tradicijas. Taigi šia prasme visos tautos lygios. Būtent tautomis, jų istorija, jų tradicijomis yra toks margas ir gražus pasaulis.

Surinkus čia pasakytus žodžius į vieną sakinį juos gal reikėtų perskaityti taip: ne visi lietuviai valgo Lietuvos duoną, ne visiems Lietuva gimti namai. Lietuvybė didesnė, geografiškai platesnė už Lietuvą. Išauga žmonės, kurie iš geografiškai didžiausių, materialiai turtingiausių šalių staiga ištiesia rankas į Lietuvą ir prisimena: aš — lietuvis. Aldas Šlepetyš iš Argentinos — vjenas tokių. Ir žinau, kad su juo ir Lietuva didesnė.

Pranas Karlonas

Vilnis, 1987 m. rugsėjo 3 d.

● Lietuvoje garsėja Šiauliuose esantys Fotografijos, Geležinkelio, Televizijos ir radijo, Dviračių, Vandentiekio ir kiti muziejai. Vienai turtingesnių — J. Janonio vidurinės mokyklos kraštotyros ekspedicijai — suteiktas Liaudies muziejaus vardas. Tai vis liudijimai apie turtingą šiauliečių kraštotybinę veiklą. Todėl džiugina, kad Vilniuje atidaryta Šiaulių miesto kraštotyrininkų geriausių darbų paroda. Joje eksponuojami 67 darbai. Ekspoziciją pagyvena šiauliečių dailininko A. Krištopaičio akvarelių ciklas „Malūnai“.

● Siemet aštuonioliktą kartą šiaurinėje Suomijoje, Kuchmo mieste, įvyksta tradicinis kamerinės muzikos festivalis. Čia gerai žinomi garsiausi atlikėjai iš Europos, JAV, Kanados, Japonijos, kitų šalių. Siemetiniame festivalyje, skirtame prancūzų kompozitorių muzikai, pakviestas vilniškis valstybinis M. K. Čiurlionio kvartetas — respublikos nusipelnę artistai Rimantas Šiugzdinis, Saulius Kiškis, Aloyzas Grižas ir Saulius Lipčius. Pakviestas taip pat ir vilnietis fleitistas Algirdas Vizgirda.

● Ir bitės, pasirodo, žino, kur Vilniuje įsikūrusi žurnalo „Mūsų gamta“ redakcija. Vieną dieną tūkstančiai jų nusileido ant liepos šakos. Žurnalo sodininkystės ir bitininkystės skyriaus redaktorius agronomas Jurgis Usinavičius susėmė bičių spiečių į kibirą ir nuvežė į savo bitidę kolektyviniame sode.

● Vilniuje viešėjo grupė JAV teatro režisierių ir prodiuserių. Jie pažūrėjo penkis LTSR valstybinio jaunimo teatro spektaklius: „Pirosmani, Pirosmani...“, „Škac, mirtie, visados škac“, „Ilga kaip šimtmečiai diena“, „Dėdė Vania“ ir „Kvadratas“. Tartasi dėl teatro gästrolių Jungtinėse Amerikos Valstijose 1988 metais.

● 1986 m. Tarybų Lietuvos pramonės produkcija, palyginti su 1985 m., padidėjo 555 milijonais rublių, darbo našumas išaugo 4,5

procento, nacionalinės pajamos — 3,9 procento. 1986 m. Lietuvos elektrinės pagamino 22 milijardus kWh elektros energijos. Šie ir kiti skaičiai, charakterizuojantys Lietuvos liaudies ūkį, pateikti Maskvoje, TSRS liaudies ūkio pasiekimų parodoje. Paroda jubiliejinė — „70 metų su Didžiojo Spalio vėliava“. Joje yra visų sąjunginių respublikų ekspozicijos.

Lietuvos ekspozicijoje gausu eksponatų — staklės ir matavimų prietaisai, televizoriai „Taurus“, „Silelis“, magnetofonai „Elfa“ ir „Vilma“, naujasis šaldytuvas „Snaigė-117“, eksponuojama chemijos, lengvosios, vietinės pramonės produkcija, statybinės medžiagos ir kt. Fotomedžiaga supažindina su architektūros, meno kūrinių, meno kolektyvais, eksponuojama knygos, dailės kūriniai. Parodą Maskvoje turtingai atkartoja organizuota paroda Vilniuje, Parodų rūmuose. Čia galima pamatyti nemažai Maskvoje eksponuojamų dalykų.

● Lietuvoje taupomųjų kasų indėliai 1986 m. sudarė 242,8 milijardo rublių. Indėlių skaičius — 179,2 milijono, vidutinis indėlio dydis 1354 rubliai. Per pastaruosius 25 metus sparčiausiai didėjo indėlių suma — padidėjo daugiau kaip 20 kartų. Per tą laiką vidutinis indėlis padidėjo daugiau kaip 6 kartus, o indėlininkų skaičius — daugiau kaip 3 kartus.

● Liepos pabaigoje į Kinijos Liaudies Respubliką išvyko Lietuvos Mokslų Akademijos akademikas, Pustalaidininkų fizikos instituto direktorius Algirdas Šileika ir Akademijos užsienio skyriaus viršininkas Valentinas Baltušis. Pernai Kinijos mokslo centrus lankė Lietuvos TSR Mokslų Akademijos prezidentas, akademikas Juras Požela.

A. Šileika ir V. Baltušis aplankys penkis mokslo centrus Pekine ir Šanchajuje, kur atliekami pustalaidininkų, lazerių, mikroelektronikos darbai.

RAŠYTOJŲ VIEŠNAGĖS

Siemet, kaip jau buvo galima pastebėti iš Tarybų Lietuvos spaudos, Vilnių ypač pamėgo emigracijos rašytojai.

Pirmas siemetinis Lietuvos svečias iš užsienio lietuvių literatų būrio buvo literatūros mokslininkas Rimvydas Šilbajoris, kurio žiemos viešnagė išgarsino Lietuvos spauda ir apie kurią jis nemažai kalbėjo pats, sugrįžęs į Ameriką.

O gegužėje Lietuvą jau kelintą kartą lankė iš Belgijos atvykęs Eduardas Cinzas, apie kurio turtingos viešnagės išpūdžius rašė spauda, kuris liko labai patenkintas šia kelione.

Po to dar ilgesnei viešnagei į Vilnių iš Baton Ružo, Luizianos valstijos (JAV) sostinės, atkeliavo poetė Vitalija Bogutaitė-Keblienė, kuri, būdama „Poezijos pavasario“ viešnia, išvažinėjo Lietuvą: buvo ir Šiauliuose bei gretimame Naisių kolūkyje, ir Druskininkuose, ir Kybartuose, ir Molėtų apylinkėse, ir Klaipėdoje, ir dar kitur. Su ja drauge kurį laiką viešėjo literatūros kritikas Kęstutis Keblys. Grįždama namo, V. Bogutaitė-Keblienė paliko eilėraščių rinktinę, kurią siūlo išleisti „Vilnis, 1987 m. rugsėjo 3 d.

gos“ leidykloje.

Su akiratininkų grupe vėl buvo atvykęs į Lietuvą literatas Liūtas Mockūnas.

Aštuonių mėnesių stažavimąsi Vilniaus universitete baigė literatūros kritikė Violeta Kelertienė, kuri grįžo dirbti į Čikagą.

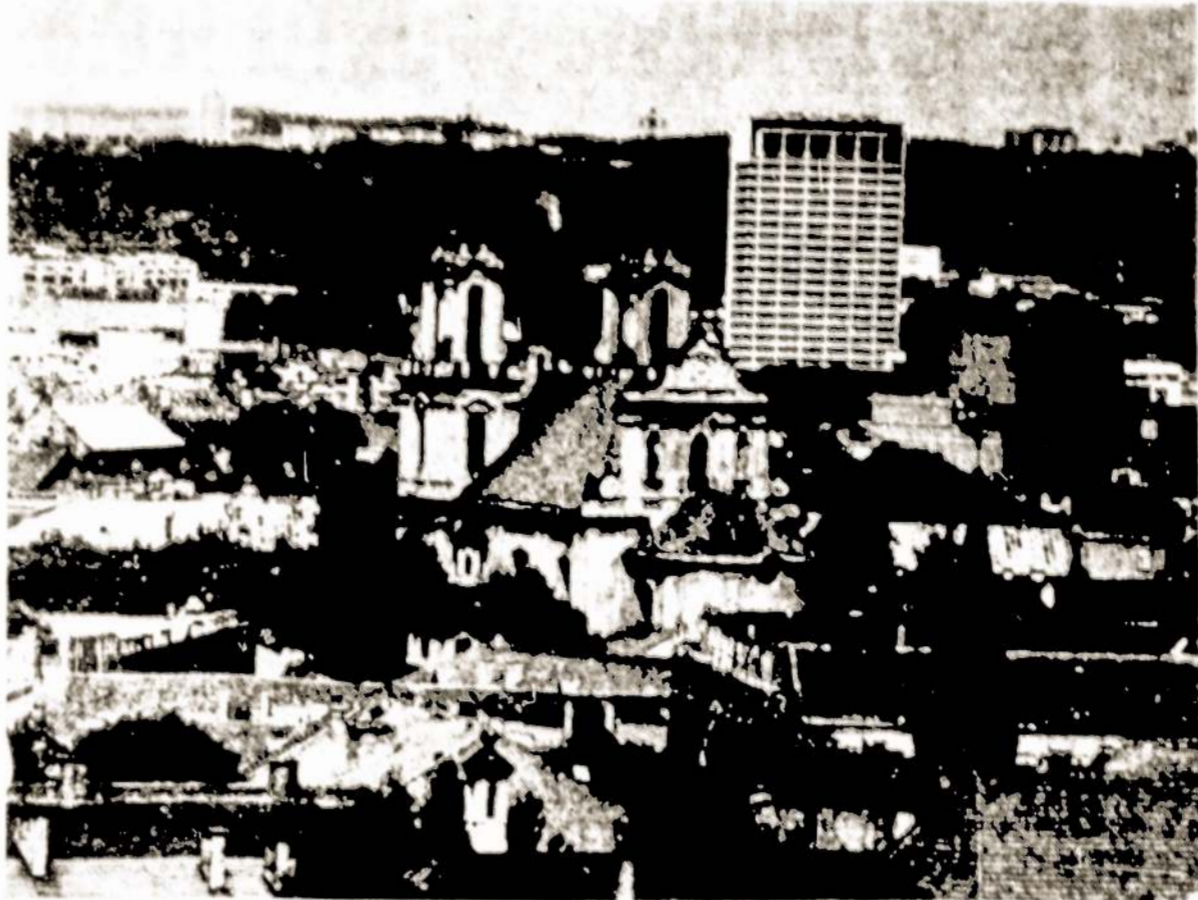
Bet užsienio lietuvių rašytojų vis naujos viešnagės tęsiasi.

Per vidurvasarį su lituanistinių kursų Vilniaus universitete dalyviais — o jų susidarė arti trijų dešimčių — atvyko iš Australijos poetė Lidija Šimkutė-Pocienė. Tai antra jos kelionė į šiuos kursus.

Ją, kaip ir V. Bogutaitę, Lietuvoje „pasveikino“ eilėraščių pluoštai, išspausdinti periodikoje „Poezijos pavasario“ proga ir pristatė skaitytojams abi poetes. Beje, abi jos kilusios iš Krakių — tik viena iš Kėdainių rajono, antara — iš Skuodo.

Pagal privačią vizą pas artimuosius atvyko į Vilnių Balys Rukša iš Toronto ir Kazys Almeida iš Vašingtono.

Balys Rukša jau kažin kelintą kartą vieši savo šeimoje. Ir būna jis paprastai ilgesnį laiką. Taip buvo pernai, kai nuo vasaros svečiavosi iki Naujųjų metų, taip yra ir siemet. Viešnagės metu poetas

Vilnius šiandien.

JOKS MUITININKAS NEATIMS

Tos dienos Lietuvoje buvo tiek šiltos ir saulėtos, kad tik šok, dainuok, džiaukis. Būtent šitaip ir buvo — beveik visą savaitę vyko tarptautinis folkloro festivalis „Baltica“. Ir dabar, rašant šias eilutes, išpūdis toks, kad vargiai galiu sau leisti detaliau aprašinėti šią šventę. Festivalio „Baltica“ simbolis — gyvybės medis. Tai kartu reiškia gražų įsitikinimą, kad jis ir toliau augs, šakosis, kad ištikimai tarnaus tautų suartėjimui, jų tradicijų, jų kultūrų bendravimui. „Balticos“ festivalio simbolis perduotas Tarybų Latvijai — jie būsimojo festivalio šeimininkai.

Tarybų Lietuva „Balticos“ festivalyje susilaukė nemažai svečių ir iš užsienio — iš Vokietijos Demokratinės Respublikos, Vengrijos, Lenkijos, Vokietijos Federatyvinės Respublikos, Švedijos, Prancūzijos ir Jungtinių Amerikos Valstijų.

— Visada labai malonu viešėti pas kaimynus, dalintis su jais mintimis. Ir nors mes kalbėjome skirtingomis kalbomis, mūsų jausmai tie patys. Kai mes šokame ir dainuojame, be vertėjo supranta vienas kitą. Nė vienas muitininkas negalės atimti iš manęs geriausių išpūdžių, kuriuos aš išsiivežu iš čia, — pasakė Tarptautinės folkloro festivalių organizacijos tarybos vykdomojo biuro narė Helgė Berstenas.

Vilniaus Kalnų parke vyko baigiamieji šio festivalio renginiai. Aš įsivaizdavau, jog atvykau čia iš kažkur toli toli, įtikinėjau save, jog esu čia pirmą kartą. Beje, tai buvo bevaisės pastangos. Man netilpo galvoje, jog kažkas pasaulyje dar negirdėjęs, kad šitaip skamba lietuvių liaudies dainos, kad tokie jos šokiai, tokie tautiniai drabužiai... Tuo labiau kad visa tai — ir šokiai, ir dainos ir drabužiai — jau seniai seniai puošia mūsų tautą. Lietuvą surado du pasauliniai karai, tai ar gali būti, kad jos nežinotų žmonių

pasinaudojo proga susipažinti su kitomis Lietuvos vietomis.

Kazys Almenas, taip pat jau kelintą kartą atvykęs į Vilnių, bendravo su kolegomis Lietuvoje — mokslininkais, literatais, kultūros darbuotojais, lankėsi ir „Vagos“ leidykloje.

Tad šiais metais Lietuvą jau aplankė arti dešimties užsienio lietuvių literatų. O juk jų dar gali Vilniuje pasirodyti: kaip žinoma, žadama kai ką kviesti į Maironio jubiliejinę iškilmes, viskas priklauso nuo rašytojų galimybių. O ką žinai, gal dar kas užsuks su turistais ar pas artimuosius?

Vartai į Vilnių plačiai atverti. Kazys Vilnietis

geravalystė ir išmintis?

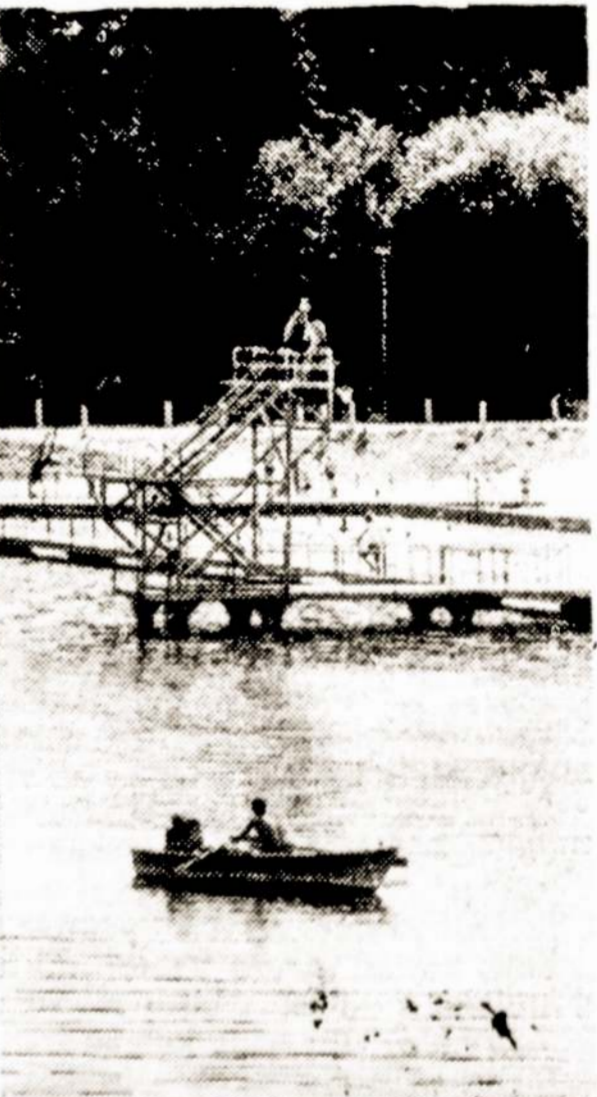
Iš tikrųjų pasaulyje apie Lietuvą dar žinoma ne tiek daug. Tuo didesnis džiaugsmas, kad „Baltica“ senajame Vilniuje aukštai iškėlė ir kitų valstybių vėliavas.

Festivalyje dalyvavusi TSRS kultūros ministro pavaduotoja NINA SILKOVA pasakė:

— Šio festivalio, kuris paeiliui vyks visose Pabaltijo respublikose, idėja puikiai įprasminta emblemoje. Tai buvo ne renginys, o visaliaudinė šventė. Atrodo, kad visas Vilnius suėjo į šias aikštes. Tarp dalyvių ir žiūrovų dažnai su tėvais matydavau ir vaikus. Vadinas, liaudies tradicijos, kurios pas jus kruopščiai saugomos, nebus užmirštos. Stengiausi visur dalyvauti, ir džiugu, kad niekur nemačiau abejingų, visi tiesiog gyveno tuo įvykiu.

Tokie žodžiai, kaip sakoma, valdžios žmonių. O asmeniškai man šventė jautri supratimu, kad štai dar vienas kelias, kuriuo Lietuva eina į pasaulį. Dainos, šokio, meno, draugystės, žodžiu, žmogiškumo esenose vienodai su kitais esame ir gražūs, ir dideli.

Pranas Skliertis

Užtvenkus Varnakos upelį, Jonavos centre atsirado keturi tvenkiniai. Tarp Rimkų ir Lakštingalų mokraronų bei miesto centrinės dalies susiformavo poilsio zona. Jonaviečiai gausiai lanko atvirą plaukimo baseiną, bokštelių šokinėjimui į vandenį, mažyliai — seklu baseinėli.

Nuotraukoje: Prie užtvankos Jonavoje.

V. Usinavičiaus nuotrauka

KETURI INTERVIU SPORTO TEMA

Sportas ne vieną taip įtraukia į savo orbitą, kad žmogus joje lieka visą gyvenimą, nors jaunystėje gal net nemana tapti treneriu, sporto darbuotoju, rengėsi kitai specialybei. Esti ir atvirkščiai: buvęs žymus sportininkas pasineria į tolimą nuo sporto veiklos sritį, pasiekia mokslo, meno, gamybos „rekordų“.

Kas šiandien Lietuvoje ir plačiau nežino rašytojos Vytautės Žilinskaitės? O savo laiku ji buvo garsi tinklininkė, dešimt metų žaidė Lietuvos rinktinėje. Buvęs ėjikas, TSRS sporto meistras Jonas Mackevičius — dabar Vilniaus universiteto ekonominės kibernetikos ir finansų fakulteto dekanas, profesorius, mokslų daktaras. Europos krepšinio eksčempionė, TSRS tarptautinės klasės sporto meistrė Zita Bareikytė dėsto anglų kalbą Vilniaus universitete. Ilgametis Lietuvos šuolių į tolį rekordininkas (8 m 1 cm), Tokijo olimpiados, TSRS—JAV lengvosios atletikos mačų dalyvis, ne vienerių tarptautinių varžybų nugalėtojas Antanas Vaušas — laikraščio „Kaimo statybininkas“ redaktorius...

Įdomu pasiklausti jų minčių apie sportą, kūno kultūrą.

Vytautė Žilinskaitė:
— Esu laiminga, kad likimas atvedė į sportą. Su juo, su tinkliniu susijusios gražiausios gyvenimo valandėlės. Išliko fizinis atsparumas, būtinybė judėti, sugebėjimas sukaupti energiją, kuri labai reikalinga kūrybai. Nebūčiau sportavusi, žaidusi šachmatais (po tinklinio tai kitas didelis mano pomėgis), mano kūriniai, įsitikinusi, būtų padrikesni, ištesesni.

Patį sportavusi, giliau suvokiu ir dabartinį sportą. Prastai žaidė „Žalgirio“ krepšinininkai — apmaudu klausytis, kaip juos koneveikia. O juk, žinau, būna, kai varžybose susikaustai, nesiseka nors tu ką. Kitąkart atvirkščiai — kojomis žemės nesieki, tikras įkvėpimas.

Ir dabar reguliariai mankštiniuosiu. Jei kurią dieną to nepadarau — pati savęs nemėgstu. Rašyti humoreską (jau daugelį metų šį žanrą V. Žilinskaitė labiausiai mėgsta — L. A.) — irgi savotiškos rungtynės. Surastume nemaža literatūros kūrimo ir sporto analogijų. Ir vienur, ir kitur reikia protauti, improvizuoti, nebūti sustingusiam. Gėriuosiu neatsigėriui, pavyzdžiui, Šarūno Marčiulionio protavimu, vinkliu mąstymu krepšinio aikštelėje.

Be galo įdomu — kur nueis, ką pasieks sportas. Žmonės masiškai

silpnėja, nesulyginsime su prosneliais, Vaižganto personažais, tvirtuoliais, sveikuoliais. Sporto rezultatai — auga. Artėja olimpiada — bus, be jokios abejonės, galybė rekordų. O pavasarį daugybė išgulusių nuo gripo. Kyla mintis, kad taip žmonės rungtyniautų ne dėl sekundžių, metrų, balų, bet savo išvaizda, sveikata.

Jonas Mackevičius:
— Gyvenu su kvailyste, kad ir kur būčiau — namie ar svečiuose, viešbutyje, užsienyje, visada kasdien padarysiu trijų gimnastikos pratimų kompleksą. Sistemingai žaidžiu tenisą. Mano partneriai teniso kortė — mūsų fakulteto prodekanas Romas Bartaška, laboratorijos vedėjas Arvydas Matekonis. Pažadžiam — kokia paskui darbo nuotaika! Dabartinis darbas, mokslo lygis verčia būti labai organizuotam, atsiliepiu bet koks ištižimas. Kai rašoma apie masinį kūno kultūros sąjudį, rodoma per televiziją — nesidomiu. Neskaitau, nežiūriu. Kūno kultūra — tai abėcėlė, kurią turi mokėti visi. Išmoki šeimoje, vaikų darželyje, mokykloje.

O „didysis“ sportas — tai jau atskira sritis, pasakyčiau — savarankiška liaudies ūkio šaka.

Zita Bareikytė:
— Sportas padėjo išmokti eiti, kai nebėra jėgų. Kūno kultūra ir gyvenimas — suderinama. Bet „didysis“ sportas... Į „Mindaugą“ Akademiniame dramos teatre keturis kartus pirkau bilietą ir nesyk negalėjau nueiti — keitė treniručių laiką, pamėgink praleisti treniruotę. Sportuojai — negali gyventi viso to gyvenimo, kurį kiti gyvena. Žinoma, gal daugiau už kitus pamatai pasaulio, žmonių, gausi savotišką kompensaciją.

Esu visai nuošaly su moterų krepšinio — nuobodu. Kitas dalykas — vyrų krepšinis. Ar „Žalgiris“ žaidžia, ar „Statyba“ — mėgstu žiūrėti, domina, jaudina.

Antanas Vaušas:
— Iš prigimties buvau silpnas, drovus.

Sportas mokė nugalėti varžovą — stipresnį už tave, pajusti savo paties vertę. Ir dabar kitąsyk, kaip sakoma, akys baisingos: tokį darbą reikia padaryti! Bet imiesi, darai — susidoroji. Žurnalistui dažnai tenka ir pakovoti, ir rizikuoti, sportininko užsigrūdinimas, patyrimas, atkaklumas labai praverčia.

Nenorėčiau, kad mano vaikai būtų pasaulio čempionai. Norėčiau, kad būtų sveiki, stiprūs, ištvėringi, greitai.

Kalbėjosi Leonas Aleksiejūnas

PĖSČIŲJŲ ZONA

M. Gorkio gatvė — viena seniausių Vilniaus mieste, tęsiasi apie 1,5 kilometro nuo Gedimino aikštės iki Vilniaus geležinkelio. Šios pagrindinės senojo miesto gatvės atsiradimas susijęs su Vilniaus miesto įkūrimu, kai Lietuvos didysis kunigaikštis Gediminas 1323 m. iš Trakų perkėlė čia sostinę. M. Gorkio gatvės pirmtakas buvo kelias, jungęs Vilnių su Medininkais. Metai paliko savo žymę, gatvė išgyveno keletą architektūros stilių, kurie, įsiliedami vienas į kitą, sudaro šiandieninės gatvės išvaizdą.

Dabartinė rekonstrukcija palies 400 metrų gatvės atkarpą: nuo Gedimino aikštės iki buvusios Piatnicos cerkvės.

Pėščiąjų gatvė. Prisiminkime, jog ši gatvės atkarpa jau seniai buvo pėščiąjų. Gausūs praeiviai neišsitedkavo siauruose šaligatviuose, eidavo grindiniu, nenorėdami praleisti pamažele važiuojančių automobilių. Pats gyvenimas padiktavo įkurti čia pėščiąjų zoną, apriboti transportą, praleisti tik aptarnaujančių parduotuves, įstaigas. Gatvės rekonstrukcijai skirta apie 400 tūkst. rublių. Pradėta tiesti lietaus kanalizaciją, telefono tinklus.

Išilgai gatvės reikia iškasti tranšėją. Ekskavatoriumi pabandėme — nesiseka, kiekvienas kubinis metras grunto čia — istorija. Nuo neatmenamų laikų pakloti vamzdžiai, kabeliai, akmenys. Reikia juos iškasti. Tai lėtas ir kruopštus rankų darbas. Gerai padirbėjo Igno Jankovskio vadovaujama brigada, — pasakoją darbų vykdytojas Aurelijus Petraitis.

Nutiesus komunikacijas, bus atstatyta kelio danga. Juodo bazalto trinkelės vėl bus išklotos vėduoklės pavidalu su mažu nuolydžiu į grindinio vidurį. O vietoje buvusių šaligatvių bus atiduota apie 10 tūkst. kvadratinų metrų gatvės zona. Čia bus įrengti nauji šviestuvai, šventinė iluminacija. Statybos darbai vyksta ritmingai, tačiau senamiesčio specifika truk-

Dainai sienų nėra

Lietuviškos estradinės muzikos populiarinimui LTSR nusipelnęs artistas Juozas Tiškus paskyrė tris kūrybinio gyvenimo dešimtmečius. Surengta per 6000 koncertų, išleista 12 plokštelių. O kas besuskaičiuos, kiek būta įtempto darbo, rengiant naujas programas, nerimo valandų, įrašų televizijos ir radijo studijose.

Paprasčiau pirmojo respublikos profesionalaus estradinio orkestro įkūrėjo ir vadovo J. Tiškaus plačiau papasakoti apie savo kūrybinę veiklą, kuri daug prisidėjo, ugdat Lietuvos kultūrinį ir muzikinį gyvenimą.

— Taip ilgal išsilakyti estrados scenoje — retas atvejis. Vadinasi, Jūs šiai muzikai atsidavęs. O gal tai įgimta? Prašyčiau papasakoti apie ansamblio istoriją.

— Sako, kad kūdikystėje užsiropštes ant kėdės, sukdavau patefoną. Ugtelėjus tėvai nupirko akordeoną. Vėliau — J. Gruodžio muzikos mokykla ir Konservatorija. Žodžiu, klausimas, kokią specialybę pasirinkti, neiškilo.

Atsitiktinumas gyvenime daug nulemia. 1956 m. atsitiktinai buvau pakviestas vadovauti Kauno politechnikos instituto estradiniam orkestrui, kuris greitai sulaukė populiarumo, ir jau 1957 m. dalyvavo VI Pasauliniame jaunimo ir studentų festivalyje Maskvoje, po metų tapo LTSR valstybinės filharmonijos profesionaliu orkestru.

1966 m. perorganizavus orkestrą, susibūrė naujas instrumentinis-vokalinis ansamblis, kuris 20 metų buvo vadinamas „Estradinės melodijos“, o šiuo metu — Juozo Tiškaus vadovaujamas ansamblis.

— Per tokį ilgą laiką tikriausiai pasikeitė daug kolektyvo narių?

— Taip. Per tiek metų ansamblyje grojo puikių muzikantų, dai-

Sparčiai augant Lietuvos miestams, daug dėmesio skiriama jų jaukumui. Miestus puošia daugybė medžių, kurie sodinami ir žiemą, esant išalusiui gruntui. Taip pasodinti medžiai geriau prigryja, nes mažiau nukentčia šaknys. Vilniuje kasmet žiemą pasodinama apie tūkstantį medžių.

Nuotraukoje: **Sodinami medžiai.** V. Gulevičiaus nuotrauka

do plačiai panaudoti techniką. Pėščiąjų gatvė Vilniuje — kol kas pirmoji. Respublikoje turima jau ne viena: Šiauliuose, Kaune, Kapsuke. Todėl, vykdydami rekonstrukciją, architektai ir statybininkai turi iš ko pasimokyti, numatę įgyvendinti originalius sumanymus.

Marius Pupkevičius

navo žinomų dainininkų. Dabartiniame sąstataje yra septyni instrumentalistai ir du solistai (ansamblio veteranė, LTSR nusipelnusi artistė artistė Nijolė Ščiukaitė ir Rimantas Dieninis).

— Tikriausiai teko nemažai paklausti, populiarinant lietuvišką estradinę dainą?

— Estrados artisto gyvenimas „ant ratų“. Lietuvoje nėra miestelio, didesnės gyvenvietės, kad nebūtume apsilankę. Po šalį irgi nemažai važinėta. Sakoma — dainai sienų nėra. „Estradinės melodijos“ — pirmas Lietuvoje profesionalus kolektyvas, koncertavęs VDR, Čekoslovakijoje, Bulgarijoje, Mongolijoje, Vengrijoje ir kitur. 1974 m. pirmą kartą lietuviška estradinė daina nuskambėjo tarptautiniame Sopoto festivalyje, taip pat pirmąkart ir Australijoje — Melburne, Sidnyje, Kanberoje, atliekama mūsų ansamblio artistės N. Ščiukaitės.

Labai atsakingi koncertai — Maskvos centrinėse salėse, Suva žiavimų rūmuose, tarptautinėse programose „Draugų melodijos“, „Aukštinis ruduo“, „Bratislavos lyra“ ir kiti.

Viešnagėje Vokietijos Demokratinėje Respublikoje apie ansamblio susuktas muzikinis filmas koncertus teigiamai vertino spaula.

— Kokiu pagrindu sudaromas programų repertuaras?

— Man regis, kad visi ansamblių vadovai, sudarydami naują repertuarą, pirmiausia atsižvelgia į savo atlikėjų galimybes. Ne išimtis ir aš. Daugelis respublikos kompozitorių, žinodami ansamblio pagrindines solistes N. Ščiukaitės balso diapazoną, atlikimo stilių rašo jai dainas. Mūsų repertuare skamba E. Balsio, A. Bražinsko, B. Gorbulskio, T. Leiburo, M. Noviko, A. Raudonikio, R. Racevičiaus, J. Savinos, V. Telksnio, L. Vilkončiaus ir kitų tarybinių kompozitorių kūriniai.

— Estrada pasižymi nepastovumu — banga veja bangą...

— Teisingai. Per tris dešimtmečius estradinėje muzikoje atsirado nauji stiliai, ritmai, pasikeitė aranžavimas, keitėsi ir pati muzikinė kalba, bet mūsų ansamblis pirmiausia propaguoja lietuvišką estradinę dainą ir niekada nesistenė akiai kopijuoti naujovių, o kiek galima išsaugoti mūsų dainos charakterį... Svarbiausia — darėme tai, ką galime ir sugebame.

— Ar liko užsienėjų problemų, kurių nepavyko net per tris dešimtmečius išspręsti?

— Ne tik nepavyko, bet ir dabar nepavyksta. Tai — kadru, repertuaro, instrumentų ir šiuolaikinės aparatūros stoka.

— Jūs — scenos veteranas, o publikos nepraradote... Ko palinkėtumėte jauniems estrados atlikėjams?

— Kad Lietuvos estrados atlikėjai būtų populiariūs, mėgstami žiūrovų, o jų pavardės afišose spausdintų ne mažiau kaip trisdešimt metų!

Kalbėjosi Sofija Stankevičiūtė

● Vilniaus leidyklos išleido vokiečių klasikinės filosofijos pradininko I. Kanto „Praktinio proto kritiką“, P. Balčiūno eilėraščių „Žiburio brydė“, A. Gailiaus „Peizažas su žmogum“ — irgi eilėraščiai, E. Kelmickaitės „Smėlis ant slenksčio“ — taip pat, G. Mareckaitės „Eglės namai“ — pjesės. Jugoslavų rašytojo D. Michailovičiaus romaną „Petrijos vainikas“. Išėjo vaikams skirtos knygos: bulgarų rašytojo A. Nokovskio „Be šešelio“, suomių rašytojo K. Viljama-Risanen „Kaip peliukas uodegos ieškojo“, taip pat anglų pasakų knyga „Stebuklingas ragas“.

Vilnis, 1987 m. rugsėjo 3 d.

Sniečkaus mieste — įkurtuvės. Čia 40 vietų moderniuose gimdymo namuose priimtas pirmasis pacientas.

Po dviejų operacinių, naujajame pastate — penkios gimdymo salės, palatose po vieną du naujagimius. Mamą ir vaiką jau pirmąją dieną pamatys tėvas — gimdymo namuose veikia video telefonas.

Gimdymams ir naujagimiams rūpinasi daugiau kaip 50 medikų. Aptarnaujantis personalas naudoja efektyvia diagnostine ultragarso aparatūrą.

V. Gulevičiaus nuotrauka

Gamtos etiudai

Ne visi žvėrys girioje savo gryną turi. O štai papūstodegė voverė tarpu baravykų, kiškiabarykių, paliepių, raudonviršių, rudnėsių sveiką, nekirmijantį gryną yra pasodinus. Gražų, geltoną, raudoną švėytintį. Tai mums visiems pažįstama voveruška. Tik įvairiuose Lietuvos kampeliuose ji kitaip vadinama.

Antai Labanore, Vilkabrasčio samanyuose, taureles iškelia voverės kielikėliai. Minčios miškuose, kur voverės riešutus triauškia, pilną krepšį gali prisirinkti voverės auselių. O Dvarašilyje, už Šventosios upės, esu girdėjęs apie voverės leikeles (piltuvėlius).

Kupiškėnai voveruškas gaideliais, gaidelio skiauterėlėm vadina. Girdi, kai gaidelis raudon-skiauterėlis beriešutaudamas vištelei akelę iškūlė, baisiai susisielojo. Savo puošnią skiauterę išsielvarto nagais draskė. Kur kraujo lašai išsitaškė — ten aukso spalvos grybai — gaideliai išdygo.

Mūsų literatūros klasikai Vaižgantas, Pranas Mašiotas savo raštuose mini patį gražiausią ir bene seniausią visiems žinomo grybo vardą — voveraitė!..

VEŽIŲ PARADAS

Šiltos, voratinkliais apraizgytos „bobų vasaros“ dienos. Saulės nutviekstas, tarsi kubilas, pripiltas užvirusio vandens, garuoja Virėkštos ežeras. Nė mažiausios bangelės, nendrelių virpulio. Kai išstipsta migla, ežeras pasidaro panašus į didžiulį veidrodį, kuriame atsispindi pakrantės pirtelė, ant kalno augantis plačiašakių ąžuolas, pasišiaušusios eglės.

Nuo nudžiūvusio levardžio šakos klesteli raibas vanagas, plačiai išskleidžia sparnus. Iš pradžių sklendžia viršum mėlyno miško, paskum ima leistas žemyn, link smėlėto atabrado. Sparnais brėžia vandenį, bene žiežulą — gražią raudonpelekę žuvį — vejasi.

Nelauktai pastebiu. Iš po akmens išlindo didelis tarsi klumpė, pažaliavęs nuo senumo vėžys. Aha! Tai vėžys generolas. Išdidžiai atsistūmė šarvuota uodega ir sustojo, judindamas ilgus ūsus. Kaip šiltą vasaros pavakarę ėmė rinktis atosiauton vėžiai.

Ilgai sklendė vanagas. Matyt, jis pirmasis pastebėjo plačiažnyplius. Mes kartu su išmintingu paukščiu žavėjomės gamtos paslaptimi.

Ko išlindo iš savo slėpynių ginkluoti vandenų riteriai?.. Tikriausiai susirikiavo paradui pasuktinę saulėtą vėlyvo rudens dieną.

Vilnius, 1987 m. rugsėjo 3 d.

SIDABRO AŠOCIŲ SKAMBĖJIMAS

Melodingi balsai sklinda nuo pačių debesų. Iš pradžių varinio o paskui sidabrinio trimito garsai nuaidi.

— Urli! Urli! Urr-urrr-urli! — atkartoja tamsiai mėlynas eglėnas.

— Kurli! Kur-kur-li-li! Kurli! — skambiai kurkuliuoja į dausas išskrendančios gervės. Beržynų proপরশ pasigauna jų ilgesingą atsisveikinimo giesmę.

Iš užu rudenio spalvomis liepsnojančios girios pasirodo dideli šilko aprėdais paukščiai.

Darni rikiuotė gervių pulke. Ilgi, priekinė ištiesti kaklai. Gervių balsai plaukia viršum rudenio tylos apgaubtų laukų. Aidi gyvos legendos. Paklausykime vienos iš jų.

„Gyveno Juodų Šešėlių šalyje piktas karalius. Išvarė iš rūmų jaunikaitę, atėjusį jo dukters rankos prašyti. Prisakė: „Pasmerksiu myriop, jei neįvykdysi mano paliepimo. Per naktį velnių raiste nukalk šimtą sidabro ašocių. Paskui iš šimto versmių jais išsemk vandenį.“ Užsivertė ant pečių jaunikaitis sidabro luitą. Kol iki raisto nuėjo, iš kojų išsimušė. Užmigo ant samanų kupsto.

Atsibudo, savom akim netikėtai. Raistas sidabrinėm giesmėm aidi, dainuojančiais upeliais teška.

— Visąnakt, iki Aušrinės patekėjimo, gervės raiste klykavo. Karaliui atrodė, kad sidabro ašociai skamba.

Leonardas Grudzinskas

Langų stiklu ir stiklo blokais Lietuvos statybas aprūpina Panevėžio stiklo fabrikas.

Nuotraukoje: Inžinierė Violeta Brunerytė tikrina stiklo blokų kokybę.

KAS CIESORIAUS — TAI CIESORIUI

Leonardas Aleksiejūnas, savaitraščio „Gimtasis kraštas“ korespondentas, vieną kartą atėjo pamatuodamas „Vilnius“ laikraščiu. Žiūrėk, sako, kokie mes gražūs Po Ameriką, kaip po Vilnių...

Neiškart supratau, kodėl jie „po Ameriką kaip po Vilnių“. Ir tik paregėjęs „Vilnyje“ kolektyvine „Gimtojo krašto“ redakcijos darbuotojų nuotrauką sužinojau, kodėl taip džiugiai nusiteikęs kolega.

— Aplenkei, — pasakiau, — bet duok die, sveikatos, Ir mes iš „Tėviškės“, pasirodysim Amerikoje.

Pasakiau ir susimąčiau: nuo ko pradėti?

...Prieš penkerius metus į „Tėviškės“ draugiją atėjo dirbti Zosė Adomaitienė. Per mėnesį du kartus prisėda prie pinigų krūvelės. Du kartus per mėnesį jos nedideliame kambarėlyje sausakimša Ateiname čia atsiimti atlyginimų ir honorarų. Mat yra „Tėviškė“ yra „Gimtasis kraštas“, o buhalterė — tik viena.

— Kas ciesaoriaus — tai ciesaoriaus, — skaičiuoja rublius buhalterė. O ciesaorius šikart — „Svyturio“ korespondentas Leonardas Grudzinskas. Didelis. Masyvus. Tokiam, atrodytu, miške kelmus rauti. Šypsoji šis mielas milžinas ir kartu už plačios kaip šimtmetis ąžuolas nugaros laiko paslėptą gvazdiką žiedą. Paskui, kai jo honoraras suskaičiuotas, džentelmeniškai linkteli Adomaitienės pusėn ir:

— Čia jums. Visuomet žydekite kaip ši nuostabi gėlė.

Tai jau įprastas vaizdas. O vis tiek, jeigu tik nepažiopsau, atkanku pasižiūrėti šitos ceremonijos. Gražiai šypsoji buhalterė, gražiai papozuoja L. Grudzinskas.

— Kas ciesaoriaus — tai ciesaoriaus, — vėl imasi atskaičiuoti rublių kitam Z. Adomaitienė. Bet šis ciesaorius jau be gėlytės. Nesmagu, kad tuščiomis rankomis. Ech, tas Leonardas iš „Svyturio“! Bet ką daryti? Pasistengs kitą kartą ir jis, dabar beliko žodį gele prazydinti. Ir žmogus stengiasi kiek beišgalėdamas.

Nenuobodu per tas mėnesio dvi dienas, kai buhalteriją užplūsta žmonės. Buhalterijos durys neuždarytos. Pati buhalterė neužsikniaubusi ant popierių. Honorari-

ninkai ir algininkai nerūgoja, jeigu kitam reikia luktelėti valandėlę. Tik šį poetišką šurmulį aižiai pjausto telefono skambučiai. Klausama to paties: ar jau išmokate atlyginimus (honorarus)?

Tačiau kaip kitomis dienomis?

— Uch! Ir kas tą buhalteriją išgalvojo! Iš-po popierių negaliu išlįsti. Te aplenkia tokia dalia net mano priešus...

Tai išgirdęs, pasistengiu linktelti į Grudzinsko padovanotą gėlę. Man atrodo, kad ji vaizdžiausiai pakalba, kaip kartais reikalinga atsistoti šalia žmogaus, aukštai viršum jo galvos išskelti rankas ir pasakyti: mieloji, tu mūsų didžiausia brangenybė. Kaip mes be tavęs darytume? Kaip mes be tavęs galėtume išsiversti?

Bet štai parašiau šiuos žodžius, perskaityti jų mūsų buhalterei negaliu — ji jau banke. Koridoriu nutaukšėjo taip greitai, kad, atrodo, nuo to, suspės ar nesuspės ten laiku atsirasti, priklausys ir paties banko likimas.

Viename laiške, parašytame nano vardu, suradau prašymą padėkoti, kaip rašė, „mielai poiliai Zosei už paslaugas“. Tai buvo neįprasta, ir ilgokai galvojau, š kur „Tėviškėje“ Zosė. Ir greit dar nuraudau ausys. Yra, yra! Galiausiai suvokiau, jog ji — tai mūsų buhalterė.

Triukšmingai įvirtau į jos kambarėlį.

— Zosyt, pašok! Tau laiškas iš Amerikos. Nuo vieno mūsų mielo autiečio.

Ji pakėlė galvą, žiūrėjo į rankoje iškeltą laišką ir netikėjo. Žinojo, kad tik labai labai dėmesingas žmogus tegali suvokti, kad o viešnagė Lietuvoje nemažai parūpinta ir buhalterės triūsu. Ji „Tėviškės“ svečiams nekalba, kas ciesaoriaus — tai ciesaoriaus — dažniau pasilieka nepažintą už ambarėlio sienų. Dar svečiui netvėkykus, ji padirbėjo taip kruopščiai ir sąžiningai, kad anam beliko tik sėsti prie stalo ir pasižiūrėti, kad viešnagė be jokių klaidų rūpesčių...

...Gera, dar kartą perskaitęs šį ašinį, pagyriau save. Ir žinote — odėl? Leonardas Grudzinskas tostogauja. Juk praeis ne mažiau pusantro mėnesio, kol vėl atneš gvazdiką žiedą.

Stepas Grigas

LINKSMYBĖS PIRKIOJE

Į lietuvių liaudies kūryba papuoštą salę rinkosi vyresniosios grupės vaikai, pasipuošę tautiniais drabužiais. Auklėtoja Janina Alutienė taip pat pasidabino gintarinių karolių, apyranke. Salėje penkiamečius pasitiko muzikos vadovė — pirmos šeimininkė. Ji supažindino mažuosius su verpimo rateliu, margomis mamučiu austomis juostomis, rankšluosčiais, lovatiesėmis, iš molio nulipdytomis puodynėmis, ašociais, dailiai išdrožinėta kraičio skrynčia ir pakvietė visus pasisvečiuoti, pasilinksmiti.

Pašokę ir padainavę, liaudies išminties pasiklausę ir patys vienas kitą daug ko pamokę, mažieji noriai įvairiaspalviais raštais margino paduotas stilizuotas baltas pirštines.

Kiek džiugių akimirų jie patyrė, kai į salę dainuodamos įėjo folklorinio ansamblio moterys! Pagyrusios vaikus už išmągintą pirštines, pavaišino juos virtomis pupomis iš rėčio, išmokė žaisti lietuvių liaudies žaidimą „Virsim bulviene“.

Per šią kompleksinę pamokėlę, pavadintą „Linksmybės pirkioje“, darželinukai nepavargo, nes veikla kaitaliojosi, kiekvienas vaikas rodė savo sugebėjimus, žinias. Net

ir šiaip jau nedrąsūs eilinių pamokėlių metu per šį renginį pagyveno, be įtampos ir sumaniai pritaikė tai, ko mokėsi kasdien.

Kompleksines pamokėles organizavome visose grupėse.

Ona Ramanauklienė

NAUJA PREMĖRA

Tai atsitiko 1989 metais Prancūzijos Bordo miesto Didžiajame teatre. Per vieną pirmųjų „Tuščio atsargumo“ spektaklių, pagrindinio vaidmens atlikėjui pradėjus, žiūrovai ėmė dainuoti populiarius Didžiosios Prancūzijos revoliucijos kupletus.

Lietuvos TSR valstybinis akademinis operos ir baleto teatras pakvietė žiūrovus į šio klasikinio šedevro „Tuščias atsargumas“ premjerą. Tai jau trečiasis pastatymas Lietuvos teatruose. 1926 m. „Tuščias atsargumas“ buvo pastatytas Valstybės teatre. Paskui, tai yra 1971 m., jį matėme Kauno muzikiniam teatre. Ir štai šį kartą Vilniuje.

Spektaklio statytojai — Leningrado S. Kirovo operos ir baleto teatro vyriausiasis baletmeisteris O. Vinogradovas ir jo asistentė J. Vinogradova.

7

LEONO PRŪSEIKOS GIMIMO 100-OSIOMS METINĖMS

Skart parūpo parašyti jums apie vieną artėjančią reikšmingą datą — Leono Prūseikos gimimo 100-ąsias metines, kurios sukaks š. m. lapkričio 10 d.

L. Prūseikos gimimo 100-ųjų metinių paminėjimo pradžia norėtume pasiūlyti „Vilniai“ žiupsnelį pastabų apie tai, ką L. Prūseika yra rašęs apie kitą žymų Amerikos lietuvių čikagietį Juozą Adomaitį-Dėdę Šerną.

Kaip L. Prūseikai buvo įprasta, Šerno veikimą ir darbus jis pirmiausia vertino visuomeniniu politiniu požiūriu. Antai pastabose „Dėdė Šernas“, rašytose 1915 m., L. Prūseika jį apibūdino kaip atokiai stovintį nuo socialistinio JAV lietuvių judėjimo: L. Prūseikos žodžiais, „nepriiguli prie mūsų partijos“. Kituose raštuose (Šerno nekrologuose 1922 m.) J. Adomaitis-Šerno pažiūras charakterizuoja kaip artimas V. Kudirkai, apskritai liberalines. Su jomis L. Prūseika siedina ir Šerno puoselėtą tolerancijos principą, ir jo publicistiką bei mokslo populiarinimo veikalus, tragišką likimą.

L. Prūseika aukštai vertino Šerno žurnalistinės veiklos nuopelnus, laikydamas lietuvių laikraštintinku Nestoru. Jis ypač pabrėžia Šerno redaguotame Čikagos „Lietuvos“ laikraštyje viešpatavusią „praktinės tolerancijos dvasią“, kuri pasireiškė ir Šerno prijautimu socializmo idėjoms. Jo mokslo populiarinimo darbai, kaip pažymi L. Prūseika, buvo „ofenzyva prieš klerikalus“, padėjusi plėtoti tautinės kultūros daigams, negalėjusiems „augti klerikalizmo varputyje“. Šerno knygas iš gamtos mokslų srities, yra nurodęs L. Prūseika, „labiau skaitys darbo žmonės, negu (...) buržuazinė publika...“.

L. Prūseikai skaudžiai rūpėjo Šerno gyvenimo ir likimo tragiškumas, jo aplinkybės ir priežastys. „Šerną, — rašė L. Prūseika 1922 m., — reikia priskaityti prie inteligentų proletarų, kurį savoji buržuazija, savieji kapitalistai, prisidengę tautine skraiste, išnaudojo ne kiek ne mažiau, o gal dar ir daugiau, kaip kad kapitalistai išnaudoja darbininką“.

Šernas, — pažymima, — „buvo alginis vergas“, kitiems, ypač Ol-

ševskiui (Olšauskui), kroves turėjęs, bet paskui išvarytas iš „Lietuvos“ laikraščio, turėjo gyventi „išmaldomis“, kitų surinktoms aukomis. Jį skriaudęs ne tik A. Olševskis, bet ir jo idėjiniai priešininkai, laikraštiniai konkurentai,

kaip K. Jurgelionis, B. Balutis. Tačiau, — nurodo L. Prūseika, — „Šernas dėl savo nelaimių vis tik nepraregėjo“ ir nekėlė „protesto prieš buržuazinę visuomenę“, taip ir likdamas susitaikęs su ja.

Vėlesniuose straipsniuose (pvz., „Taip, mes patriotai“) L. Prūseika tikslina savo požiūrį į J. Adomaitį-Šerną ir labiau akcentuoja jo veiklos ir ypač rašto palikimo pozityviąją reikšmę. Maža to, išryškina jų ryšį su Amerikos lietuvių istorijos socialistine tradicija, kurią L. Prūseika laiko svarbiausia ir pagrindine tos šalies lietuvių sukurtą vertybę. „Net Dėdė Šernas, nors formaliai ne socialistas, — rašė L. Prūseika, — padėjo šiam (socialistiniam — A. A.) sąjūdžiui kaip kultūrininkas, mokslo populiarizatorius, religinių prietarų priešas“.

Antanas Aukštaitis

Užsimokėjo už prenumeratą

Dažnai tenka susitikti su Jenu ir Alfonsu Pateckais. Kiekvieną kartą paaimanuojujame, kad „Vilnius“ skaitytojais retėja — vieni miršta, kiti serga, dar kiti sulaukę senatvės vos bemato skaityti.

Šį sykį Jonas man padėjo ant stalo 205 dolerius už atnaujinimą jo prenumeratos, brolio, vieną Lietuvijoje ir kitą Argentinoje giminiųms.

Antanas

APLINK MUS

— Jessie Vesely rugpiūčio 24 d. išvyko atostogauti į Alaską. Pabėgusi nuo Čikagos karščių ketina ten atsivėsinti mažiausia dvi savaites.

— „Vilnius“ direktorės Anna Krisiken motina jau 90 metų amžiaus. Sunegalavusių senatve, ją namuose slaugo dukterė.

— Buvusi chorų mokytoja Valerija Urbikas neseniai minėjo sa-

Tarpe mūsų

Daugeliui žinomas uolus „Vilnius“ skaitytojas ir rėmėjas Antanas Gabrys, kad ir sulaukęs 90 metų, kelis metus slaugė žmoną, sirgusią Alzheimer's liga. Mirus jai ir palikęs vienas, neseniai apsisprendė iš Lake Villa persikelti į Floridą, kur gyvena jo sesuo, sulaukusi virš 100 metų.

Šiomis dienomis Antano Gabrio dukterė Emily su vyru yra išvykę į Australiją. Kaip greitai jie grįš, taip greitai visi trys aplėis Lake Villa miestelį, kuriame daug dešimtmečių gyveno gražioje rezidencijoje.

Geriausios jiems sėkmės ir ne-

vo 62-ąsias gimimo metines ir tuo pačiu metu pažymėjo 43 metų žėnybinio gyvenimo su Antanu sukaktį.

— Marytė ir Julius Urbikai aplankė senelių slaugymo namuose Albertiną Jakienę. Sako, nors Albertina dar nėra visiškai pasveikusi iš po sunkios operacijos, bet atrodo žvali, šreki, linksma.

— Anna Jokubkienė po sunkaus susižeidimo (nusilaužė ranką) vis dar tebelanko gydytoją ir, kaip atrodo, turės lankyti tol, kol rentgeno spinduliais peršvietimai bus pozityvūs.

— Čikagoje lankėsi iš TSRS visasąjunginė turistinė grupė. Jos sudėtyje, kiek teko girdėti, buvo ir du lietuviai — vilnietis architektas J. Dočkus ir jo bičiulis iš Kauno.

R.

pamiršti mūsų čia šaltuose kraštuose, ypač laikraščio „Vilnius“, draugų bei pažįstamų.

Pažangietė „Vilnius“ skaitytoja Anna Jacobs - Jokubauskienė jau virš 90 metų. Kai buvo jaunesnė, aktyviai reišėsi visuomeniniame judėjime, parengimuose, piknikuose bei didesniuose suėjimuose visuomet jos būdavo pilna.

Dabar, sulaukusi gilaus amžiaus, vis dar kruta, nesėdi užsidiariusi kambaryje. Jos namų sodyboje yra didelis daržas, kuriame ji su meile augina įvairiausias daržoves. Priaugina tiek, kad ne tik jai pakanka, bet ir kaimynams ir kas tik pas ją nuvažiuoja visus apdovanoja.

Taip pat daugeliui žinoma Marcelle Mazeikienė irgi jau virš 90 metų. Nemaža jai per pastaruosius kelis metus vargo, slaugydama sunkiai sergančią dukrą. Mirus dukrai, pardavė namus, pasidalino su anūkais ir pasiliko gyventi su anūke.

Prieš kurį laiką buvo išvykusi gyventi pas kitą anūkę, gyvenančią Texas valstijoje, bet šiltas Texas klimatas jai nepatiko, vėl grįžo atgal pas pirmesnę anūkę, kuri jai pristatė prie namų atskirą butą.

Dėl senatvės daug kur negali išeiti. Su pažangiečiais draugais bei draugėmis palaiko ryšį skaitydama „Vilni“.

Anelė

CHICAGO, ILLINOIS

Mirus Marcelle Wassel-Vasiliauskienei

Reiškiame gilią užuojautą jos dukrai Frances ir jos vyrui Edward Jordan, taipgi giminėms, draugams bei pažįstamiems. Liūdime drauge su visais.

RUTH COGLER

AL KALENDA

OLGA MARTIN

ANNE KANE

J. ir MARY URBIKAI

J. ir ANNA JOKUBKAI

ANNA STANISH

CARL WALTER

JESSIE VESELY

JOE DABULSKIS

P. MALINAUSKIENE

B. RASINS

JOHN PATECKAS

F. ir A. VAITKAI

A. LITVINAS

DOROTHY KANE

AL PATECKAS

JOHN ir ADELÉ COPIN

NELLIE DE SCHAAP

ANNA KRISIKEN

DOROTHY WALTER

JOHN FEIZA

DENISE ir MITCH KOZEL

LOUIS DE SCHAAP

MIRUS

MARY SMALSTIS, AGOTA DRUSEIKA,
URŠULĖ PRATUPAS, VALERIJA SAMUOLIS,
STANLEY BERNOT, VINCENT BOGDEN,
URŠULĖ JUODAITIS

Reiškiu gilią užuojautą jų artimiesiems, draugams bei pažįstamiems. Drauge su visais liūdžiu.

ANTANETA BUTKIS

Marcelle Wassel-Vasiliauskiene

Mirė rugpiūčio 13 dieną, sulaukusi 93 metų. Gimusi Lietuvoje Jurbarko parapijoje, augusi Eržvilko parapijoje. Gyveno Čikagoje, Illinois. Į JAV atvykusi 1911 metais.

Priklausė LDS 53 kuopai, Čikagos Lietuvių Moterų Kultūros draugijai, Lietuvių Ex Mainierių Draugiškam klubui, Čikagos Dailės ir Dramos klubui.

Paliko giliame nuliūdime dukrą Frances, jos vyrą Edward Jordan, gimines Omahoje, Neb., Naugatuck, Conn., Toronte, Kanadoje, Tarybų Lietuvoje ir daug kur kitur draugų bei pažįstamų.

Buvo pašarvota Ridge Funeral Home, palaidota rugpiūčio 17 dieną Lietuvių Tautinėse kapinėse šalia sūnaus Williamo Yurgel ir antrojo vyro Frank Vasiliausko. Viską tvarkė laidotuvių direktorius Povilas Ridikas.

Likome nuliūdime:

Dukra FRANCES, žentas EDWARD JORDAN

CHICAGO, ILLINOIS

Mirus Marcelle Wassel-Vasiliauskienei

Reiškiame gilią užuojautą jos dukrai Frances ir jos vyrui Edward Jordan, taipgi giminėms, draugams bei pažįstamiems. Liūdime drauge su visais.

FRANCIS ir ALDONA OLSEN

Libertyville, Ill.

CHICAGO, ILLINOIS

Mirus Marcelle Wassel-Vasiliauskienei

Reiškiame gilią užuojautą jos dukrai Frances ir jos vyrui Edward Jordan, taipgi giminėms, draugams bei pažįstamiems. Apgailestaujame netekę mielos draugės.

JULIUS ir ANNA STEMBOKAI

Oregon, Mass.

Vilnis, 1987 m. rugsėjo 3 d.